

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
Дніпропетровської обласної державної адміністрації
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ЗБІРНИК

статей всеукраїнської конференції

**«Взаємодія ПТНЗ області з науково-дослідними
та вищими навчальними закладами – запорука
покращення якості підготовки робітничих кадрів»**

(м. Дніпропетровськ, 15 березня 2013 року)

Дніпропетровськ
2013

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту
професійно-технічної освіти НАПН України
(протокол № 2 від 14 лютого 2013 року)

Редакційна колегія:

Радкевич В.О., – директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
д. пед. н., чл.-кор. НАПН України;

Савченко І.М. – учений секретар Інституту професійно-технічної освіти НАПН
України, к. пед. н.;

Кравченко Л.А. – даступник директора департаменту – начальник управління нау-
ки, вищої та професійно-технічної освіти облдержадміністрації;

Василиненко В.М. – директор Навчально-методичного центру професійно-
технічної освіти у Дніпропетровській області;

Козловський Г.Ф. – методист Навчально-методичного центру професійно-
технічної освіти у Дніпропетровській області;

Юденкова О.П. – заступник директора з навчально-методичної роботи ДНЗ
«Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних
технологій», к. пед. н.

**«Взаємодія ПТНЗ області з науково-дослідними та вищими навчальними
закладами – запорука покращення якості підготовки робітничих кадрів»:**
матеріали Всеукраїнської конференції (м. Дніпропетровськ, 15 березня 2013 року).

У матеріалах Всеукраїнської конференції «Взаємодія ПТНЗ області з науково-
дослідними та вищими навчальними закладами – запорука покращення якості
підготовки робітничих кадрів» розглядається різноманітна співпраця ПТНЗ з наукою
як засіб забезпечення якості підготовки професійно-мобільного кваліфікованого
робітника, доводить, що сучасний розвиток профтехосвіти невіддільно пов'язаний з на-
уковими дослідженнями. висвітлено реалізацію новітніх підходів навчальних закладів
профтехосвіти до проблеми підготовки, розвитку і визовання учнів професійно-
технічних навчальних закладів через дослідницько-експериментальну роботу.

Збірник адерсовано викладачам професійно-технічних та вищих навчальних
закладів I-IV рівня акредитації, аспірантам, педагогам та всім тим, хто цікавиться
сучасним станом розвитку профтехосвіти.

ЗМІСТ

<i>М.М. Вдовиченко.</i> Творча співпраця.....	5
<i>Н.О. Величко.</i> Створення навчально-практичних центрів сучасних інформаційних технологій як необхідна умова підвищення інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників системи ПТО.....	7
<i>І.Л. Донченко.</i> Співпраця птнз з науково-дослідними установами – запорука якісної професійної освіти.....	10
<i>О.В. Євтушенко.</i> Взаємодія викладачів математики з науково-дослідними та вищими навчальними закладами – як передумова забезпечення підготовки робітничих кадрів.....	13
<i>А.Б. Зуєва.</i> Критерії та показники діагностування професійного мислення майбутніх техніків-механіків аграрної галузі.....	15
<i>Г.Ю. Івахнюк.</i> Покращення процесу підготовки кваліфікованих робітників через впровадження у навчально-виробничий процес електронних навчально-методичних комплексів.....	17
<i>В.М. Кривозуб.</i> Розробка та апробація педагогічних технологій, активні пошуки покращення професійної підготовки кваліфікованих робітників у Дніпропетровському навчально-виробничому центрі № 2.....	19
<i>О.О. Панова.</i> Шляхи співпраці професійно-технічних навчальних закладів автономної республіки крим з науковими та вищими навчальними закладами.....	21
<i>М.І. Перельолкін.</i> Компетентнісний підхід – як методологічна основа підготовки висококваліфікованих робітників.....	24
<i>Т.В. Плоха.</i> Взаємодія Дніпродзержинського вищого професійного училища з вищими навчальними та науково-дослідницькими закладами як запорука результативності екологічного виховання майбутніх робітників.....	27
<i>М. Л. Росток.</i> Інформаційно-бібліотечне забезпечення формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних.....	30
<i>І.М. Савченко.</i> Якість підготовки робітничих кадрів – запорука підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.....	32
<i>Л.В. Степанюк.</i> Оновлення змісту підготовки робітничих кадрів у структурі Дніпропетровського індустріально-педагогічного технікуму.....	35
<i>О.В. Стесенко.</i> Співпраця птнз та внз – запорука їх сталого розвитку та успіху на ринку освітніх послуг.....	38

<i>М.В. Томілова.</i> Співпраця птнз та факультету мистецтв криворізького національного університету.....	42
<i>І.І. Шевцов.</i> Взаємодія птнз з науково-дослідними та вищими навчальними закладами – запорука покращення якості професійної підготовки робітничих кадрів.....	45
<i>О.П. Юденкова.</i> Вектори вертикальної інтеграції в професійній освіті поліграфічного профілю.....	47
<i>В.В. Ягунов.</i> Формування провідних характеристик професійної компетентності – запорука забезпечення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у системі професійної освіти.....	51
<i>О.О. Вдовіна.</i> Формування професійних якостей у майбутніх діловодів в ПТНЗ.....	53
<i>Т.І. Стойчик.</i> Організація підготовки кваліфікованих робітників у птнз гірничого профілю.....	56
<i>Г.Ф. Козловський.</i> Співпраця з наукою як засіб забезпечення якості підготовки професійно-мобільного кваліфікованого робітника.....	62
Відомості про авторів.....	68

ТВОРЧА СПІВПРАЦЯ

М.М.Вдовиченко

Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей

Ключові слова: професійна підготовка, співпраця, методичні та наукові рекомендації

Реформування сучасної системи освіти потребує радикальних змін у професійній підготовці майбутніх вчителів, створення освітнього середовища, орієнтованого на інтереси особистості та адекватного сучасним тенденціям суспільного розвитку. Сучасні тенденції щодо виведення системи освіти в Україні на рівень світових стандартів вимагають пошуку теоретико-методологічного обґрунтування, експериментальної апробації нових моделей навчання і виховання. У сучасному світі існує потреба в професіоналах, які мають ґрунтовну фундаментальну і спеціальну підготовку, здатні до творчої праці, самостійного дослідження, опанування і впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на світових ринках праці. Для України особливе значення мають забезпечення професійної мобільності робочої сили, що є передумовою ефективної реструктуризації національної економіки. Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а здатності самостійно їх застосовувати в нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, перехід від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян. Становлення майбутніх робітників як фахівців відбувається в ПТНЗ. Для того, щоб майбутній фахівець був професійно мобільним, необхідно, щоб і педагог був таким же. Свій професійний рівень педагоги ліцею підвищують у ВНЗ.

З метою впровадження в практику роботи ліцею новітніх досягнень, інноваційних педагогічних технологій, розробки наукових та методичних рекомендацій педагогічний колектив Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею співпрацює з ВНЗ. Ця співпраця реалізується у формі проведення спільних досліджень, організації науково-практичних конференцій і семінарів, підготовці навчально-методичної літератури тощо.

Протягом багатьох років ліцей входив до складу навчально-наукового комплексу Криворізького металургійного факультету Національної металургійної академії України.

Зараз навчальний заклад співпрацює з Криворізьким національним університетом, зокрема з Криворізьким технічним університетом та Криворізьким педагогічним інститутом.

Так, результатом спільної роботи з Криворізьким технічним університетом став навчальний посібник О.Тарасової «Навчальні задачі професійного спрямування у підготовці учнів ПТНЗ гірничого профілю». Викладачі ліцею брали участь у розробці комплексу навчально-контролюючих і навчально-творчих задач професійного спрямування у вигляді комп'ютерної програми, які доцільно використовувати як електронний навчальний посібник у навчально-виробничому процесі ПТНЗ при підготовці робітничого напрямку: «Прохідник», «Машиніст електровоза», «Машиніст екскаватора».

Студенти Криворізького технічного університету щорічно проходять практику на базі навчального закладу. А випускники факультету інформаційних технологій поповнили ряди працівників ліцею.

Найтісніше співпрацює з ліцеєм Криворізький державний педагогічний університет. Так, згідно з угодою, укладеною п'ять років тому, кафедра зоології та КПГМЛ забезпечують розробку та апробацію сучасних освітніх і комп'ютерних технологій і профорієнтацію учнів ліцею; організують науково-дослідну роботу учнів ліцею з актуальних проблем екології, валеології, фізіології; впроваджують у навчальну та виховну роботу ліцею результати наукових досліджень студентів КДПУ та учнів ліцею.

Старший викладач кафедри зоології В.Коцюруба надає методичні та наукові рекомендації з питань викладання біології. Він проводить екскурсії для учнів КПГМЛ до Зоологічного музею педінституту та різних природних об'єктів Криворіжжя.

Викладач ліцею В.Тротнер брала участь у науково-практичній конференції «Актуальні питання формування здорового способу життя дітей, підлітків та молоді», яку проводила кафедра, з доповіддю про роботу Центру превентивного виховання КПГМЛ та стан здоров'я ліцеїстів.

Завідувач кафедри фізіологічної географії та геології В.Козаков надає методичні та наукові рекомендації з питань викладання географії.

На даний час проводиться плідна робота з лабораторією промислових аерозолів Українського науково-дослідного інституту промислової медицини (м. Кривий Ріг). Викладач біології В.Тротнер спільно з завлабораторією О.Павленком працює над розробкою методичних рекомендацій «Професійні захворювання» для професій гірничого циклу. Посібник буде використовуватися майстрами виробничого навчання, викладачами спецтехнології та біології в навчальній роботі.

Науково-технічний прогрес у нашій країні ставить високі вимоги до кваліфікації робітника, до його професійної майстерності. Це потребує від робітника активної інтелектуальної діяльності і постійного розвитку. Плануємо підтримувати і всіляко розширювати напрями спільної діяльності, адже співпраця – запорука успіху.

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ ПТО

Н.О.Величко

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Ключові слова: інформаційно-аналітична компетентність, навчально-практичний центр, інформаційні технології, педагогічні працівники.

Переорієнтація економіки України на світовий ринок та перебудова нашого суспільства на принципово нових соціально-економічних засадах зумовлюють необхідність посилення вимог до покращення інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників системи професійно-технічної освіти. Викладачі і майстри виробничого навчання професійно-технічних закладів освіти повинні бути готові працювати в умовах постійного оновлення техніки і технологій з урахуванням світових тенденцій. Адже вони здійснюють підготовку майбутніх підприємливих конкурентоспроможних робітників з високим рівнем професійної компетентності, мобільності, готовності до впровадження нових технологій виробництва.

Відповідно до «Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні» її модернізація спрямовується на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання, зокрема, у професійних навчальних закладах, на виробництві тощо; забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого й середнього підприємництва з урахуванням потреб ринку праці.

Одним із напрямків реформування галузі профтехосвіти може стати створення на базі ПТНЗ навчально-практичних центрів згідно наказу Міністерства освіти і науки молоді та спорту України від 14.06.2012 року № 694 «Положення про навчально-практичний центр (за галузевим спрямуванням) професійно-технічних навчальних закладів».

Створення навчально-практичних центрів сучасних інформаційних технологій у регіонах на базі ПТНЗ набуло особливої актуальності. Адже на сьогодні актуальні положення щодо:

- неперервності багаторівневої професійної освіти, її орієнтації на вимоги світової економічної системи і врахування прогнозів розвитку науки, техніки, економіки, різних галузей промислового виробництва та сфери послуг;
- врахування сучасних потреб міжгалузевої підготовки, забезпечення навчання з інтегрованих професій у реальних умовах виробництва на реальних робочих місцях;
- моделювання цілісного навчально-виробничого процесу в закладі профтехосвіти в умовах ступеневої організації професійного навчання;

- підвищення якості та конкурентоспроможності професійно-технічної освіти для громадян України відповідно до вимог інноваційного розвитку суспільства та економіки.

Тому основною метою діяльності навчально-практичного центру є підвищення професійного рівня підготовки та перепідготовки заступників директорів ПТНЗ з навчально-виробничої роботи, викладачів і майстрів виробничого навчання, на основі комплексного забезпечення необхідним обсягом інформаційно-технологічних, технологічних та ремонтних робіт як важливої умови формування інформаційно-аналітичних навичок педагогічних працівників. Адже сучасні вимоги щодо комплектації інформаційних матеріалів у ПТНЗ, проведення ряду моніторингів, значні обсяги звітів, а також сучасні вимоги щодо вдосконалення професійного рівня учнів потребують підвищення інформаційно-аналітичної компетентності кожного педагогічного працівника системи ПТО.

Підвищення рівня інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ можливе за таких умов: розробки та впровадження моделі навчально-виробничого процесу у ПТНЗ для окреслення проблемних зон, які потребують вдосконалення рівня знань і умінь заступників директорів з навчально-виробничої роботи, викладачів і майстрів виробничого навчання; визначення основних циклів навчально-виробничої діяльності з урахуванням попиту на послуги від населення, що побудовані на основі інтегрованого підходу.

Серед поставлених завдань:

1. Теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка моделі навчально-виробничого процесу у НПЦ СІТ.

2. Реалізація завдань щодо впровадження сучасних методик професійного навчання із застосуванням новітніх педагогічних та виробничих технологій, техніки, обладнання, інструментів і матеріалів для майстрів і викладачів ПТНЗ.

3. Створення цілісної системи новітніх методик професійного навчання на основі вивчення кращого досвіду та його впровадження в інших навчальних закладах і установах.

4. Розробка комплексу науково-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу у НПЦ СІТ.

5. Співробітництво з виробничими підприємствами, організаціями, установами (далі – підприємства), навчальними закладами, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, державними і громадськими організаціями, іншими зацікавленими органами щодо впровадження інноваційних підходів до здійснення системного комплексного, орієнтованого на практику освітнього процесу в системі професійно-технічної освіти.

6. Забезпечення учнів можливістю проходження виробничої практики на оплачуваних місцях (в тому числі й учнів із обмеженими фізичними можливостями).

У ПТНЗ регіонів, які планують відкриття таких центрів повинні бути створені необхідні умови для відпрацювання практичних навичок педагогічними працівниками за усіма робітничими професіями, що ліцензовані у навчальному закладі. А також, відповідно до Статуту професійно-технічного навчального закладу, окреслення додаткових напрямів діяльності навчально-практичного центру сучасних інформаційних технологій.

- **«Комп’ютерна лабораторія»** (ремонт та обслуговування комп’ютерної техніки, створення електронних підручників, Web-сайтів, обробка комп’ютерної графіки, фото- та відеоматеріалів тощо).
- **«Видавничий центр»** (розробка, друк та розмноження бланкової документації, верстка газет, буклетів, книг, виробництво поліграфічної продукції).
- **«Відділ продажу»** (забезпечення роботи відділів складу, реалізації товарів, бухгалтерії, маркетингу тощо).

Створювати навчально-практичний центр сучасних інформаційних технологій у регіоні необхідно на базі одного з ПТНЗ, який має найкраще матеріально-технічне забезпечення комп’ютерною технікою та зможе надати можливість реалізації основних аспектів положення щодо неперервної багаторівневої професійної освіти; розробці принципів відбору та структурування навчального матеріалу зі спеціальних дисциплін; визначенні основних циклів навчально-виробничої діяльності; розробці ланкової системи виробничого навчання в реальних умовах; теоретичному обґрунтуванні дидактичних вимог до розробки нових навчальних планів, програм, навчально-методичної документації з урахуванням сучасних потреб ринку та проведення ряду моніторингів, які потребують значних інформаційно-аналітичних знань і умінь для забезпечення повноцінної діяльності навчально-виробничого процесу.

Відповідна діяльність дасть можливість організувати на базі НПЦ СІТ стажування та підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання, викладачів спецдисциплін зазначених професій та робітників підприємств із використанням технологічних і виробничих інновацій.

Таким чином, можна отримати можливість покращення вдосконалення інформаційно-аналітичних знань і умінь педагогічних працівників системи ПТО в сьогоденних ринкових умовах, завдяки чому кожен зможе в результаті відчути себе фахівцем із високим рівнем професійної компетентності, мобільності, готовності до впровадження нових технологій виробництва під час навчально-виробничого процесу.

СПІВПРАЦЯ ПТНЗ З НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ УСТАНОВАМИ – ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

І. Л. Донченко

ПТНЗ «Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки
робітничих кадрів»

Ключові слова: науковці, педагоги, науково-дослідна робота, комунікативна культура

Особливістю сучасного підходу в системі професійно-технічної освіти є інноваційна діяльність ПТНЗ спрямована на впровадження нових технологій навчання та виховання, розроблення нового змісту навчального, навчально-методичного, науково-методичного забезпечення діяльності навчального закладу.

Сьогодення вимагає ширшого застосування сучасних інноваційних технологій реалізації змісту навчання на засадах його диференціації, індивідуалізації, запровадження дистанційної форми навчання, результативного проведення дослідно-експериментальної роботи та наукових досліджень.

Необхідною умовою функціонування інноваційного навчального закладу виступає залучення педагогів до науково-дослідної роботи.

У сучасній педагогічній науці останнім часом значна увага приділяється творчій пошуковій діяльності педагога, спрямованій на впровадження нових педагогічних технологій, на особистісно-орієнтований підхід у навчанні та вихованні, на гуманізацію і демократизацію виховного процесу тощо. Цілком зрозуміло, що сучасний педагог повинен володіти вміннями творчого пошуку, які тісно пов'язані з педагогічним дослідженням [3].

Проведення науково-дослідної роботи та експериментальних досліджень на широкій основі, засвоєння інновацій, розробка довгострокових дослідно-експериментальних проектів це перспективні шляхи розвитку професійно-технічного навчального закладу.

Науково-дослідна робота – один із важливих елементів управління навчально-виховним процесом, який має бути спрямованим на розвиток у педагогів вимогливості до себе, бажання пошуку раціональних методів роботи. Це один з видів діяльності педагога, спрямованої на пізнання й перетворення педагогічної реальності на основі досягнень педагогічної науки та застосування наукових методів; результатом цієї діяльності є отримання нового педагогічного знання та досвіду й розвиток методологічної культури педагога-дослідника[3].

Участь педагогів в експериментальній роботі сприяє збагаченню-практики науковими знаннями, підвищенню їх професійно-педагогічної майстерності. У ПТНЗ, в яких здійснюється дослідно-експериментальна робота, спостерігається зростання рівня соціально-педагогічної ефективності їхньої діяльності, підвищення результативності навчально-виховної роботи на основі посилення соціально-значущих дій, спрямованих на підготовку конкурентоспроможного робітника, затребуваного ринком праці, його максимізацію до трудової діяльності, забезпечення соціального захисту.

Науково-дослідна робота ПТНЗ є невід'ємною складовою навчального процесу. Для забезпечення якісної освіти необхідна надійна науково-педагогічна основа, глибоко продумана система взаємодії педагогічної теорії і практики. Саме об'єднання творчих зусиль науковців, педагогів, освітян і є вирішенням проблем навчання та виховання майбутнього покоління.

Плідна співпраця, протягом останніх п'яти років, розвивається між нашим навчальним закладом та науковцями Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Укладені угоди про експериментальну роботу педагогічного майданчика з проблеми: «Формування комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу» та експериментальну діяльність з проблем апробації та впровадження курсу «Основи енергоефективності».

Співпраця з лабораторією управління професійно-технічною освітою ПТТО АПН України відкрила нові можливості працювати над проблемами формування культури суб'єктів навчально-виховного процесу. Треба відмітити, що починати експериментальну роботу можна лише тоді, коли забезпечується елементарний порядок у навчально-виробничому процесі. Саме це стало запорукою творчого ставлення до запровадження культурологічного підходу до організації нашої діяльності. Ми взяли до уваги рекомендації лабораторії управління професійно-технічною освітою Інституту ПТО АПН України і провели певну підготовчу роботу. Насамперед, ми постарались переконати педагогічний колектив, що внесення у повсякденну роботу елементів науково-дослідної діяльності підвищить творчий потенціал колективу, розширить можливості застосування досягнень науки, найперше – професійної педагогіки, психології, культурології освіти. Треба було стимулювати бажання членів колективу опанувати суть культурологічного підходу до освіти, постійно поповнювати базові культурологічні знання, що складають основу розвитку культури навчального закладу.

Науковці Інституту ПТО НАПН України провели діагностування рівнів комунікативної культури в навчальному закладі. Треба відзначити, що така діагностика допомогла виявити сильні і слабкі сторони проблеми у конкретному навчальному закладі. Рекомендації науковців допомогли розвинути комунікативно-мовні здатності, комунікативну компетентність і креативність у роботі педагогічного колективу.

Культурологічний аналіз навчально-виховного процесу, управлінської діяльності дає можливість намічати стратегію розвитку професійної освіти як культурного явища, а не лише виконавця замовлень роботодавця. Бо немає сумніву, що висока організаційна культура навчального закладу сприяє поліпшенню роботи, створює його позитивний імідж, підвищує престижність робочих професій і фахівців сфери обслуговування [2].

Результати проведення експерименту оприлюднюються на всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, у науково-методичних виданнях і засобах масової інформації, всеукраїнських і міжнародних виставках.

За період співпраці з лабораторією професійного навчання на виробництві ПТНЗ «ДЦППРК» має певні досягнення та напрацювання з енергозбереження в галузі сфери послуг. Викладачі, майстри виробничого на-

вчання, учні беруть участь у конкурсах, проектах з питань використання енергозберігаючих технологій та займають призові місця на обласному рівні.

Результати такої плідної експериментальної діяльності є цінними для розвитку ПТНЗ. Проведення на базі ПТНЗ «ДЦППРК» дослідно-експериментальних робіт виявили бажання та готовність педагогічного колективу до проведення експериментальної діяльності всеукраїнського рівня. Представники ДЦППРК взяли участь у засіданні науково-методичної комісії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, на якому були розглянуті заявки на проведення дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня, починаючи з 2013 року.

Отже, можна зробити певні висновки, що співпраця ПТНЗ з науковцями – це необхідна складова сучасної освіти, яка дасть змогу, зокрема, створити всі необхідні умови для отримання якісної освіти, активно впроваджувати у навчально-виховний процес результати наукових досліджень.

Наше глибоке переконання, що така співпраця з науковцями – запорука успіху навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Державна національна програма «Освіта». Україна XXI століття. - К., 1994. - С. 9.
2. Болгаріна В. С. Культура як засіб підвищення престижу навчального закладу [Електронний ресурс]: теорія і методика професійної освіти / Болгаріна В. С. // Електронне наукове видання – 2011. – № 2. – Режим доступу до журн.: <http://www.tmpre.gb7.ru/>
3. Кловак Г. Т. Дослідницька діяльність як важлива складова роботи вчителя сучасної школи [Текст] / Г. Т. Кловак // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2003. – Вип. 12. – С. 253-256.

ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧІВ МАТЕМАТИКИ З НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ ТА ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИ- МИ ЗАКЛАДАМИ –ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ

О.В. Євтушенко

ДПТНЗ «Криворізький навчально-виробничий центр»

Вдосконалення професійної освіти, її реформування мають стати основою відтворення інтелектуального потенціалу народу, виходу вітчизняної науки і техніки на світовий рівень, національного відродження, забезпечення державності та демократизації суспільства в Україні.

Педагогічні працівники мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової професійно-технічної освіти в Україні. Перед нею стоїть життєво важливе завдання – знайти механізм підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників.

Вступ України до Європейського освітнього простору активізував нові вимоги до підготовки фахівця будь-якого рівня.

Не потребує доказів твердження, що кваліфікаційно-освітній потенціал громадян є одним із чинників, які закладають могутність держави. На ринку праці потрібні тільки грамотні, конкурентноспроможні робітники. Баласт нікому не потрібен. Тим часом, підготовку робітничих кадрів теж мають здійснювати високо-кваліфіковані педагогічні кадри у сучасних лабораторіях, навчальних кабінетах, які відповідають вимогам сучасності.

У професійному становленні учнів професійно-технічних навчальних закладів, які навчаються на базі дев'яти класів за будь-якого професією, особлива роль належить викладачу математики. Положення математики у сучасному світі далеко не те, яким воно було сто чи навіть десять років тому. Вона перетворилася на повсякденне знаряддя прикладної діяльності фахівця. Жодну з професій не можна уявити без елементарних математичних знань. І тому перед викладачем стоїть доволі відповідальне завдання : дати учням базові знання у поєднанні з їх професійними навичками та вміннями. І тут є доцільною підтримка вищих навчальних закладів.

Так, тісна співпраця з кафедрою математики Криворізького державного педагогічного університету КПДУ дала змогу видати викладачу математики Євтушенко О.В. збірник прикладних задач з математики та методичний збірник «Навчаємо, виховуємо, розвиваємо», рецензентами яких стали старший викладач кафедри математики, кандидат педагогічних наук Капіносов А.М. і старший викладач кафедри математики Білоусова Г.М.

Сучасну професійно-технічну освіту важко уявити без широкої комп'ютеризації навчально-виховного процесу. Тому викладачем математики Юровою О.Л. розроблені і впроваджуються в практику роботи електронні посібники з алгебри та інформатики. Наразі, вони проходять апробацію в лабораторії підручникотворення Інституту профтехосвіти НАПН України.

Співпраця з вищими навчальними закладами значно збагачує педагогічний досвід викладачів ДПТНЗ «КНВЦ», розвиває ініціативу і творчість їх учнів, спонукає до плідної наукової і практичної діяльності.

Результатом спільної діяльності науковців КДПУ, студентів Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара, педагогічного і учнівського колективів КНВЦ стала конференція «Математика в сузір'ї наук і професій», на якій учні представили результати своїх досліджень у застосуванні математики в обраних ними професіях. Підсумки цієї роботи підвів декан фізико-математичного факультету КДПУ, кандидат фізико-математичних наук Бобильов Д.Є.

Семинар-практикум «Роль математики у професійному становленні учнів» дав поштовх до вироблення практичних професійних навичок засобами математики. «Без математики неможливо стати справним професіоналом», такий висновок зробила молодший науковий співробітник лабораторії підручникотворення Інституту профетехосвіти НАПН України Росток М.Л. Інформацію про цей захід можна знайти на сайті ІПТО НАПН України.

Систематичне написання учнями залікових робіт «Математика в професії» дало змогу видати методичні збірники «Математика і професія», які зараз готуються до друку.

Плідна співпраця з вищими навчальними закладами по професійному становленню учнів дали позитивні результати :

- учні КНВЦ є незмінними переможцями міських олімпіад з математики серед учнів ПТНЗ м. Кривого Рогу, учасниками обласних олімпіад протягом п'яти останніх років;

- Євтушенко О.В. – переможець міського конкурсу «Викладач року - 2012»;

- 6 випускників КНВЦ успішно закінчили КДПУ і зараз працюють на посадах майстрів виробничого навчання та викладачів спецдисциплін.

В той же час є ряд проблем, на які слід звернути увагу :

- при підготовці викладачів загальноосвітніх дисциплін не враховуються можливості їх роботи в системі профтехосвіти, де існує певна специфіка : щодо контингенту учнів та професійної спрямованості викладання цих дисциплін;

- не приділяється належної уваги на курсах перепідготовки викладачів математики особливостям роботи в системі ПТНЗ;

- недостатньо літератури по набуттю професійної компетентності учня засобами предмету;

- обласні олімпіади з основ наук не передбачають можливість проведення їх тільки серед учнів ПТНЗ.

І все-таки вчитель має бути оптимістом, з впевненістю дивитись у майбутнє. Свого часу видатний педагог В.О. Сухомлинський сказав: «Вірте в талант і творчі сили кожного вихованця». Позитивне сприйняття майбутнього, впевненість у своїх діях, використання нового, передового, прогресивного, поєднання науки і практики, глибока повага до учнів підносить вчитель на більш високий щабель, а його працю робить доцільною і корисною.

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ ДІАГНОСТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-МЕХАНІКІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

А.Б. Зуєва

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Ключові слова: Професійне мислення, техніки-механіки аграрної галузі, критерій, показник

Професійне мислення техніків механіків аграрної галузі – багатокомпонентне й інтегроване явище професійної діяльності молодших спеціалістів.

Нами визначено такі критерії діагностування техніків механіків аграрної галузі:

1. ціннісно-мотиваційний;
2. технічний;
3. когнітивний;
4. творчий;
5. оперативний;
6. рефлексивний.

1. *Ціннісно-мотиваційний* критерій визначає основні цілі, мотивацію, цінності, які сприяють професійній орієнтації мислення техніків-механіків аграрної галузі.

Показники ціннісно-мотиваційного критерію:

- наявність структури професійних пріоритетів;
- інтерес до розв'язання практичних проблем, завдань, задач технічної сфери агропромислового виробництва;
- інтереси, потреби, мотиви та мотивація майбутньої професійної діяльності;
- наявність спонукальних особистісних якостей (бажання досягти успіху, самовираження в професійній діяльності).

2. *Когнітивний критерій* визначає знання завдань, змісту, технологій та результатів професійної діяльності, загальний рівень розвиненості психічних пізнавальних процесів техніків-механіків.

Показники критерію:

- здатність вирішувати професійно орієнтовані завдання і задачі;
- наявність достатнього рівня математичної підготовки для вирішення професійних завдань;
- загальний рівень професійного інтелекту;
- предметний, словесно-логічний та образний тип мислення.

3. *Технічний критерій* – визначає володіння алгоритмами вирішення завдань технічної сфери професійної діяльності.

Показники критерію:

- логічність мислення;
- рівень розвитку технічного мислення.

4. *Творчий критерій* показує можливість прийняття нестандартних вирішень професійних задач.

Показники критерію:

- унікальність;
- оригінальність.

5. *Оперативний критерій* показує можливість майбутніх техніків-механіків аграрної галузі в стислі строки вирішувати професійно орієнтовані завдання.

Показники критерію:

- швидкість;
- гнучкість.

6. *Рефлексивний критерій* висвітлює в професійному мисленні майбутніх техніків-механіків аграрної галузі функцію осмислення самого процесу мислення.

Показник критерію: здатність розглядати процес мислення в якості об'єкта осмислення.

Кожен з описаних критеріїв і показників формування професійного мислення задіяний в цілісній системі, інтегрований до цілісного поняття професійного мислення майбутніх техніків-механіків аграрної галузі.

Визначені нами основні критерії та показники формування професійного мислення в потребують застосування науково-педагогічними працівниками аграрно-технічних коледжів та розробки навчальних програм для формування професійного мислення майбутніх техніків-механіків аграрної галузі.

ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЧЕРЕЗ ВПРО- ВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Г.Ю. Івахнюк

ДПТНЗ «Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів
торгівлі та ресторанного сервісу»

Ключові слова: інформатизація професійної підготовки, електронні на-
вчально- методичні комплекси.

У сучасній професійній освіті інформатизація професійної підготовки майбутніх фахівців торгівлі та ресторанного сервісу нерозривно пов'язана із впро-
вадженням у процес підготовки досягнень сучасних інформаційних технологій.

Одним з напрямків, який активно розроблюється, є застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців, а саме використання електронних навчально-методичних комплексів.

Електронні навчальні посібники являють собою складний продукт, у яко-
му застосовуються досягнення сучасної техніки, що дозволяють програмно реалізувати всі структурні компоненти навчального посібника: зміст з предметної області, методику навчання, тематичне мультимедіа, дизайн і художні якості. ЕП включає інформацію у всіх відомих на сьогодні форматах: текст, мова, музика, фото, відео, графіка, анімація, а також комбіновані інтерактивні компоненти віртуальної реальності. Електронний навчальний посібник або мультимедіавидання – не тільки складна науково-технічна продукція, це ще і повнота дидактичного змісту, методичні аспекти навчання, високий рівень творчості авторів.

Електронні навчально-методичні комплекси є на сьогодні одним із найбільш ефективних засобів навчання. Саме тут повною мірою реалізується давній, але до сьогодні правильний принцип методики викладання: краще один раз побачити, ніж сто разів почути. Комбіноване використання комп'ютерної графіки, анімації, живого відеозображення, звуку, інших медійних компонентів – усе це надає абсолютно унікальну можливість зробити предмет, що вивчається, максимально наочним, а тому зрозумілим та доступним.

В КЦПОРКТРС створені електронні навчально-методичні комплекси з предметів:

- «Основи діловодства» (викладач Івахнюк Г.Ю.),
- «Технологія приготування їжі з основами товарознавства» (викладач Письмоченко С.М.),
- «Товарознавство» (викладач Корененко Г.Г.),
- «Технологія приготування кондитерських виробів» (викладач Письмо-
ченко С.М.),
- «Інформатика» (викладач Борт Т.В.),
- «Математика» (викладач Сущенко С.П.),

- «Основи галузевої економіки та підприємництва» (викладач Івахнюк Г.Ю.),
- «Професія «офіціант-бармен» (викладач Івахнюк Г.Ю.),
- «Облік, калькуляція та звітність» (викладач Івахнюк Г.Ю.),
- «Хімія» (викладач Глебова-Сорокіна Н.В.),
- «Українська мова» (викладач Носачова Т.С.),
- «Основи роботи в Інтернет» (викладач Івахнюк Г.Ю.),
- «Інформатика» (викладач Борт Т.В.)
- «Інформаційні технології» (викладач Питалева І.В.),
- Виробниче навчання з професії «продавець продовольчих товарів 3 розряду» (майстер виробничого навчання Тюменцева О.Г.),
- «Всесвітня історія» (викладач Генслер Г.Є.),
- «Організація обслуговування» (викладач Моторна О.О.),
- «Англійська мова» (викладач Коляновська О.В.),
- «Устаткування підприємств харчування» (викладач Орел О.Б.).

Всі електронні навчально-методичні комплекси створені за допомогою редактора MicrosoftFrontPage, який входить у склад додатків MicrosoftOffice.

Вдалиий ЕНМК, на нашу думку, - це автоматизована навчальна система, набір навчальних, контролюючих і інших діалогових програм, методичні вказівки для роботи з електронним засобом і для організації практичних занять з використанням комп'ютера. Очевидно, що компонентний склад електронного посібника повинен відповідати змісту програмно-методичного комплексу, і може цілком замінити не тільки різні методичні рекомендації для викладача, але і підручник в традиційному його розумінні.

Вважаємо, що будь-який електронний засіб має переваги перед друкованими за такими показниками:

- використанням образотворчих можливостей;
- можливістю забезпечити навчальний матеріал анімаційними малюнками;
- можливість моделювати;
- можливістю швидко та ефективно тестувати або в інший спосіб перевіряти знання учнів;
- можливістю організувати самостійну роботу учнів;
- використанням гіпертекстових посилань;
- можливістю організувати віртуальну лабораторну роботу.

Досвід використання електронних засобів показує, що найбільше ефективно їх використання на уроці вивчення нового матеріалу чи узагальнюючого повторення, а також учнями вдома. Викладачі-експериментатори відзначають, що використання таких засобів дозволяє зробити на уроці набагато більше, ніж за допомогою традиційних засобів, підвищити інтерес учнів до предмету вивчення.

Список використаних джерел

1. Сюттюренко В. Електронні інформаційні ресурси: проблеми створення і використання // Електронні бібліотеки. – №2. – 1999.
2. Водески Р. Графика для Web. Библия дизайнера. – К.:Діалектика. – 1997.
3. Шевченко А.І. Методика розробки електронних підручників.- Донецьк, 2001.

РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, АКТИВНІ ПОШУКИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОМУ ЦЕНТРІ № 2.

В.М. Кривоzub

Дніпропетровський навчально-виробничий центр №2

Ключові слова: мобільний висококваліфікований робітник, система роботи професійно-технічного навчального закладу, основи професійної мобільності

На сучасному етапі розвитку економіки України змінилася система пріоритетів і стратегій підготовки робітничих кадрів. Сучасний ринок праці вимагає підготовки таких робітників, які змогли швидко й успішно опанувати нову техніку й технологію, виконувати нові виробничі завдання, здобували професійні знання й вміння, були готовим до перенавчання та підвищення кваліфікації. Недостатній рівень готовності випускників ПТНЗ до успішної адаптації в умовах ринкових відносин вступає в суперечність з потребами сучасного суспільства. Компромісним рішенням у цьому випадку є розробка нових підходів до підготовки кваліфікованих робітничих кадрів, що забезпечують випускникам ПТНЗ формування високої професійної мобільності, конкуренто-спроможності, здатності до швидкої адаптації в умовах сучасного виробництва [1].

Такий підхід вимагає активних пошуків покращення процесу навчання, розробки, апробації та впровадження сучасних моделей управління ПТНЗ, пошуку інноваційних технологій, методик професійного, практичного навчання щодо підготовки кваліфікованих робітників [2, с.67].

У пошуках оновлення форм і методів навчання, вдосконалення змісту навчального процесу, впровадження нових форм співробітництва з роботодавцями педагогічний колектив Дніпропетровського навчально-виробничого центру № 2 приймає участь у реалізації українсько-канадського проекту «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні», проекту «Забезпечення доступу дітей-сиріт до якісної професійної освіти і навчання», співпрацює з обласним центром зайнятості, Дніпропетровським Національним гірничим університетом, Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України.

Тісна співпраця з Інститутом ПТО НАПН України, участь у двох експериментально-педагогічних майданчиках надала нашому навчальному закладу наукового підґрунтя до підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника. У рамках проведення експерименту з апробації та впровадження теоретико-методичних засад управління системою роботи ПТНЗ по формуванню професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників, який проводить Інститут професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук на базі Дніпропетровського навчально-виробничого центру № 2, нами проведено комплекс робіт по вивченню, аналізу, систематизації та

експериментальній перевірці гіпотез, положень дослідження, документації щодо формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників.

У комплексі заходів щодо підготовки конкуренто-спроможних мобільних кваліфікованих робітників особливо значення набуває створена Сушенцевою Л.Л. «Система роботи професійно-технічного навчального закладу щодо формування професійної мобільності учнів» та авторський спецкурс «Основи професійної мобільності», які впроваджені в навчально-виробничий процес нашого Центру.

Результати проведеного діагностичного дослідження в контрольних і експериментальних групах показали, що впровадження в навчально-виробничий процес системи формування професійно мобільного кваліфікованого робітника та авторського спеціального курсу «Основи професійної мобільності» сприяє підвищенню рівня професійної мобільності учнів. Так, до участі в експерименті було залучено 73 учні, які навчаються за професіями «слюсар з ремонту автомобіля» і «електрогазоварник». На етапі формувального експерименту в експериментальній групі було впроваджено спеціальний курс «Основи професійної мобільності». Порівняльний аналіз результатів констатувального і формувального експерименту в контрольній та експериментальній групах показав, на формувальному етапі кількість учнів з достатнім рівнем сформованості професійної мобільності в експериментальній групі зросла на 12%, тоді як в контрольній групі цей результат склав лише 1%.

Таким чином, проведена робота з формування професійної мобільності випускників ПТНЗ свідчить про те, що необхідна подальша самоосвіта, саморозвиток і самореалізація майбутнього кваліфікованого робітника, оскільки професійна мобільність не є чимось остаточним і завершеним, соціально-професійні досвід і знання мають поповнюватися, а вміння, навички та компетентності – удосконалюватися [4, с.56].

Сьогодні по-різному можна оцінювати шляхи реформування системи освіти, але весь педагогічний колектив нашого Центру прихильник того, що стояти на місці ми не можемо і маємо вести постійний пошук найбільш оптимальних рішень у формуванні майбутніх професійно мобільних кваліфікованих робітників.

Список використаних джерел

1. Ніколаєнко С.М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: монографія. /С.М. Ніколаєнко – К.: Київ. Нац. тор.-екон. ун-т, 2008. – 419 с.
2. Рожнова Т.Є. Організаційно-педагогічні засади використання інноваційних технологій в управлінні професійно-технічним навчальним закладом /Т.Є. Рожнова// Імідж педагога. № 2(101). – С.67 – 70.
3. Сушенцева Л.Л. Педагогічна система формування професійно-мобільно гокваліфікованого робітника /Н. Г.Ничкало, Л.Л. Сушенцева//Професійно-технічна освіта. – 2011. №1 – С. 7 – 9.
4. Сушенцева Л.Л. Прогностичне обґрунтування формування професійної мобільності в умовах інформаційного суспільства / Л.Л. Сушенцева //Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Звітної науково-практичної конференції (м. Київ, 29 березня 2012 р.). / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг ред. В. О. Радкевич. – Київ, ІТТО НАПН України, 2012. – Т.1 – С.53-61.

ШЛЯХИ СПІВПРАЦІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ АУТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ З НАУКОВИМИ ТА ВИЩИМИ- НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

О.О. Панова

Кримський республіканський установа «Науково-методичний центр професійно-технічної освіти»

Інтенсивна інтеграція нашої держави у сучасний європейський простір потребує певних зусиль щодо уніфікації вітчизняної освіти з західною в тому числі такою її ланкою як професійно-технічна освіта.

Подальший розвиток професійно-технічної освіти зумовлює необхідність модернізації, розширення функцій професійно-технічної освіти, її трансформації в частину неперервної (ступеневої) освіти і навчання. Нагальним є також вирішення проблеми щодо підвищення ефективності діяльності професійно-технічних навчальних закладів (далі – ПТНЗ), що уможлиблюється шляхом підвищення якості підготовки робітничих кадрів [1].

На заваді підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників стає багато чинників, але найважливішими з них є: застаріла матеріально-технічна база ПТНЗ; система підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників, особливо майстрів виробничого навчання, створена ще за радянських часів; майже відсутній сучасний, орієнтований на інноваційні технології навчання, науково-методичний супровід професійного навчання.

І якщо проблема оновлення матеріальної бази цілком залежить від фінансового стану держави, то дві останні мають дієві підстави для розв'язання.

Розробка і застосування інноваційних технологій навчання дуже актуальна на сучасному етапі розвитку освіти, але напрацювання останнього періоду частіше торкалися фундаментальних дисциплін, а методи у більшості використовували міжпредметні зв'язки, і менше – інтерактивні методи навчання. На це є суб'єктивні і об'єктивні причини. Серед них відсутність забезпечення викладачів методичною літературою з розробок і впровадження інноваційних методів навчання з різних предметів, неспроможність викладачів ПТНЗ розробити їх самостійно за браком досвіду і часу та інше.

Одним із шляхів подолання зазначених проблем на наш погляд є формування дієвого механізму співпраці між професійно-технічними навчальними закладами, вищими і науковими установами [2].

В Автономній Республіці Крим використовують декілька напрямів співпраці ПТНЗ з вищими навчальними закладами (далі - ВНЗ) різних рівнів акредитації.

Перший – це укладання двосторонніх угод між професійними та вищими навчальними закладами. Основними напрямками діяльності межах цих угод є:

– залучення до роботи методичних об'єднань ПТНЗ фахівців ВНЗ з певних напрямів підготовки з метою за участі науковців підвищення якості учбово-методичних матеріалів;

- проведення спільних науково-методичних заходів із залученням педагогів, студентів та учнів;
- створення умов для пільгового прийому випускників ПТНЗ до ВНЗ відповідних напрямків підготовки;
- організація педагогічної практики студентів та відбір найкращих випускників ВНЗ для запрошення на інженерно-педагогічну роботу до ПТНЗ.

Науковці у свою чергу отримують можливість оперативно здійснювати допомогу в розробці науково-методичного супроводу та підтримки експериментів, визначати правові аспекти і механізми фінансових взаємовідносин, мати експериментальні майданчики для апробації власних нових методик.

Прикладами такої співпраці є діяльність Сімферопольського вищого професійного училища (далі ВПУ) ресторанного сервісу і туризму та Ялтинського ВПУ будівельних та харчових технологій.

Сімферопольське ВПУ ресторанного сервісу та туризму – є базовим навчальним закладом Автономної Республіки Крим з навчання професіям кулінарного та туристичного профілів. Завдяки багаторічній плідній праці над підвищення якості підготовки, заробленому авторитету, як на теренах України так і за її межами, отримало від Міністерства освіти і науки України дозвіл на проведення на базі училища спільно з Інститутом ПТО АПН України практичної частини курсів підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання зі всієї України.

Навчальний заклад співпрацює збагатма ВНЗ-Інститутом професійно-технічної освіти АПН України, Київським Національним університетом культури і мистецтв, Таврическим національним університетом ім. В.І.Вєрадського, Київським професійно-педагогічним коледжем ім. А.С.Макаренка та ін.

Впродовж 2009 – 2012 років у Ялтинському ВПУ будівельних і харчових технологій здійснювалась експериментальна перевірка поточних та кінцевих результатів дослідження теми НДР «Науково-методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників», які включали науково-методичне забезпечення навчально-виробничого процесу професійної підготовки кваліфікованих робітників професії «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування» та методики його реалізації.

В результаті педагогічного експерименту зростає методична компетентність педагогів професійного навчання та їх готовність до інноваційної діяльності; доля учнів зі стійкими мотивами до професійного саморозвитку, готовністю до чіткого планування свого професійного майбутнього; більш позитивного характеру набула оцінка роботодавців щодо рівня професійної компетентності випускників училища.

Навчальний заклад співпрацює одразу з декількома ВНЗ-Інститутом професійно-технічної освіти АПН України, Кримським гуманітарним університетом, Кримським інженерно-педагогічним університетом, Кримською Національною академією природоохоронного та курортного будівництва та ін.

Другий – це створення в Автономній Республіці Крим з 2 січня 2013 року Науково-методичного центру професійно-технічної освіти, функції якого до цього часу виконував Навчально-методичний центр ПТО у Кримському інституті післядипломної педагогічної освіти. Зараз ця структура проходить шлях становлення, але основною метою її діяльності є саме поєднання зусиль

фахівців професійної та вищої школи у створенні наукового підґрунтя для запровадження сучасної системи «ПТНЗ – ВНЗ – підприємство» [3].

На жаль плідна співпраця вищих та професійних навчальних закладів ще не набирає достатньо обертів для відчуття вагомих результатів, але процес розпочато і ефективність діяльності ПТНЗ на шляху співпраці з ВНЗ подалі буде визначатися ступенем реалізації договірних обов'язків кожної із сторін, що дозволить, насамперед, підвищити якість підготовки та затребуваність випускників ринком праці. Саме для досягнення цієї мети необхідно поєднати зусилля ПТНЗ та ВНЗ, створюючи умови для впровадження у навчальний процес найсучасніших педагогічних та виробничих технологій, що дають позитивний результат діяльності ПТНЗ.

Список використаних джерел

1. Зарубіжний досвід інноватики в сфері взаємодії професійно-технічних навчальних закладів з роботодавцями та науковими установами: методичні рекомендації / І.М. Савченко, Т.В. Волкова. – К. : ППО, 2011. – 40 с.
2. Ніколаєнко С. Освіта в інноваційному поступі суспільства // Освіта України, 14 серпня 2006 р., № 60 – 61.
3. Постановление Верховной Рады АР Крым от 21 декабря 2011 года № 632-6/11 «О Программе развития образования и науки, физической культуры и спорта, поддержки семьи в Автономной Республике Крым на 2012 – 2016 годы».

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД – ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

М.І. Перельолкін

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Марганецький професійний ліцей»

Ключові слова: сучасне виробництво, кваліфікована робоча сила, креативність, компетентнісний підхід, шляхи реалізації, співпраця, підприємства-замовники, дослідницько-пошукова, експериментальна, проектна діяльність, інтерактивні методи навчання і виховання

В умовах ринкової економіки, механізації, автоматизації й комп'ютеризації праці, впровадження сучасних високих технологій, нових матеріалів, враховуючи досягнення і відкриття різних галузей науки, швидко інформатизацію суспільства, сучасне виробництво висуває підвищені вимоги до якості підготовки та кваліфікації робочої сили. Сьогодні роботодавці вимагають від випускника ПТНЗ не просто певного набору знань, умінь і навичок. Сучасний кваліфікований робітник повинен мати достатній рівень освіти для ефективної професійної діяльності, бути обізнаним з новими технологіями, вміти використовувати отримані знання та інформацію на практиці, бачити реальні виробничі чи життєві проблеми та знаходити шляхи їх подолання, мати здатність критично нестандартно мислити, висловлювати незвичайні ідеї, проектувати, аналізувати професійну діяльність і передбачати її наслідки, бути готовим до конструкторської, організаційної і управлінської роботи [1], крім того у нього мають бути сформовані певні моральні якості: вміння працювати з людьми, уникати конфліктних ситуацій або швидко їх розв'язувати, брати на себе відповідальність за наслідки діяльності, бути активним, самостійним, готовим змінити професійний профіль.

Тільки впровадження компетентнісного підходу у галузі професійної освіти сприятиме досягненню її головної мети – підготовці кваліфікованого робітника відповідного рівня і профілю, конкурентоспроможного на ринку праці, що вільно володіє своєю професією, орієнтований у суміжних сферах діяльності, може ефективно працювати на рівні світових стандартів, готовий до постійного професійного вдосконалення, є соціально та професійно мобільним [2].

У світлі вище зазначеного педагогічний колектив Марганецького професійного ліцею ставить перед собою складну проблему виховання свідомого громадянина, людини, з достатньо сформованими компетентностями, які дадуть їй змогу успішно виконувати будь-які життєві та соціальні ролі, отримати престижну професію, бути творцем свого життя, інтегруватися в українське та європейське суспільство. Основними шляхами реалізації компетентнісного підходу до підготовки висококласних фахівців є тісна співпраця з підприємствами-замовниками, дослідницько-пошукова та проектна діяльність.

Головним підприємством-замовником робітничих кадрів є відкрите акціонерне товариство «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»,

для якого ліцей готує фахівців за професіями «Машиніст електровоза. Електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування. Електрозварник ручного зварювання», «Машиніст конвеєра. Електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування», «Електрогазозварник». На базі ВАТ «МГЗК» учні ліцею проходять виробничу практику, де знайомляться з процесом видобутку конкурентоспроможної сировини, з новітніми технологіями, мають змогу розвивати технічне мислення, перевірити свої знання, вміння та навички в умовах реального виробництва. Найкращі учні, за ініціативою керівників практики, також мають змогу спробувати себе в ролі майстра, бригадира, виконуючи їх обов'язки. Спеціалісти підприємства після закінчення практики надають свої рекомендації до покращення якості підготовки випускників. Важливою складовою підготовки фахівців є конкурси професійної майстерності. Так, починаючи з 2007 року конкурс професійної майстерності серед учнів груп за професією «Машиніст електровоза» проходить у цехах комбінату, для виконання практичної частини конкурсу учасники отримують лист атестації з реальним переліком робіт, нормою їх виконання, фактами виконання робіт машиніста електровоза. Під час конкурсу учням доводиться виконувати конкретну роботу (формування потягу завантажених вагонеток і доставка їх від забою вузла перевантаження; формування потягу і доставка укріплюючих матеріалів від допоміжного ствола до забою; зщеплення і розщеплення вагонів, формування потягу порожніх вагонів тощо), за необхідністю самостійно ліквідувати недоліки чи полумки, інструктаж з техніки безпеки проходить не на базі ліцею, а в кабінеті техніки безпеки шахти, як перед початком робочої зміни. Спеціалісти ВАТ «МГЗК»: машиністи електровоза, інженери, бригадири – обов'язково є членами конкурсного журі.

Оскільки компетентнісний підхід орієнтований на ефективну працю, на здатність діяти, на вміння використовувати отримані знання у практичній діяльності, самостійно розв'язувати будь-яке професійне завдання, на пошук креативних (нестандартних, творчих) підходів до вирішення поставлених проблем і на досягнення оптимального результату, значна увага у навчально-виховному та навчально-виробничому процесах приділяється дослідно-пошуковій, експериментальній і проектній діяльності.

Щорічно у ліцеї проходить конкурс технічної творчості, в межах якого учні разом з викладачами і майстрами виробничого навчання виготовляють моделі та діючі макети. В ході роботи над проектами учні мають змогу обрати тему, над якою будуть працювати, обговорити її з викладачем та членами творчої групи, визначити шляхи реалізації проекту, виготовити модель чи макет, представити його на розгляд журі. З метою формування творчого потенціалу особистості, професійної компетентності робітничих кадрів у ліцеї було запроваджено такий інтерактивний метод виховної роботи як інноваційний проект з формування кодексу професійної культури учнів з робітничої професії. Даний проект буде процесом навчання і виховання на активній основі в процесі пошукової діяльності. Учні працювали в малих групах, кожна з яких виконувала роль журналістів, операторів, фотокореспондентів, дослідників, мистецтвознавців, істориків, літописців, виконуючи реальні, поставлені перед групою, завдання: зібрати інформацію в мережі Інтернет, вивчити історію виникнення своєї професії,

взяти інтерв'ю у ветеранів праці з даної професії та випускників ліцею минулих років, зібрати інформацію про відображення професії в народній творчості, художній літературі, оформити зібрану інформацію тощо. Викладачі і майстри виконували роль фасилітаторів, допомагаючи учням розв'язувати тільки ті проблеми, які вони дійсно не могли розв'язати самі (організація екскурсій на базові підприємства, ведення фотозйомки на підприємстві, отримання інформації від міського центру зайнятості). У результаті було складено 7 методичних посібників з різних професій, які використовуються у профорієнтаційній роботі, підвищився інтерес учнів до обраної спеціальності (навіть у тих, хто прийшов на навчання, як кажуть, за компанію), учні набули нового життєвого досвіду й оволоділи різними способами творчої дослідницької діяльності, поповнили запас знань, відчули відповідальність за свою роботу, виявили самостійність у вирішенні професійних, соціальних, виробничих питань, підвищився рівень якості знань учнів з професійної підготовки, зроста соціальна активність учнів. Після презентації проектів у навчальному закладі був проведений де брифінг, під час якого учні висловили задоволення від виконаної роботи і висловили бажання і надалі займатися творчою пошуковою діяльністю. За два роки до різних напрямків проектної діяльності залучено 90% учнів, усі викладачі і майстри виробничого навчання, бібліотекар, вихователь гуртожитку, батьки учнів, органи місцевого самоврядування, центр соціальної служби сім'ї, дітей і молоді, кримінальна служба у справах дітей, чотири ветерани праці з різних професій, 27 випускників ліцею, працівники базових підприємств-замовників, що значно підвищує рівень навчання і виховання висококваліфікованого та конкурентоспроможного робітника. У 2012 році на базі ДПТНЗ «Марганецький професійний ліцей» відкрито експериментальний майданчик регіонального рівня з виховної роботи за темою «Формування професійної компетентності і корпоративної культури з робітничих професій».

Таким чином, впроваджуючи компетентнісний підхід, педагогічний колектив Марганецького професійного ліцею розв'язує проблему підготовки і виховання гарного фахівців, який буде володіти трьома головними якостями: відповідальністю, творчістю, націленістю на результат.

Список використаних джерел

1. Професійна освіта: Словник: навч. посіб./ Уклад. С.У.Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г.Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 С.
2. Професійні стандарти: теорія і практика розроблення / авт. кол.: Л.І.Короткова, Л.Б.Лук'янова, Г.І.Лук'яненко та ін. – К.: педагогічна думка, 2011. – 220 С.

ВЗАЄМОДІЯ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКОГО ВИЩОГО ПРОФЕСІЙНОГО УЧИЛИЩА З ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИМИ ЗАКЛАДАМИ ЯК ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ РОБІТНИКІВ

Т.В. Плоха

Дніпродзержинське вище професійне училище

Ключові слова: екологічна освіта, екологічне виховання, співпраця.

Екологічна освіта розглядається сьогодні як один із найпотужніших засобів, що можуть забезпечувати зміну ставлення людини й суспільства до навколишнього середовища з руйнуючо-споживацького на турботливе, дбайливо-відновлювальне. Екологічна освіта є важливим інструментом реалізації визначеного Конституцією України (стаття 50) права кожного громадянина на безпечне для життя і здоров'я довкілля, права вільного доступу до інформації про стан довкілля тощо. Згідно з Концепцією екологічної освіти України, метою екоосвіти є формування екологічної культури людини і суспільства, отримання фундаментальних екологічних знань, формування навичок, екологічного мислення та свідомості, що базуються на відношенні до природи як до унікальної цінності. У Концепції визначено стратегічні напрямки розвитку, принципи комплексності й безперервності екоосвіти з дитинства до глибокої старості [1].

Концепція екологічного виховання й освіти у вітчизняній педагогіці має свої традиції, добре розроблену методичну та теоретичну базу [2]. Ще за радянських часів Держкомітетом СРСР з професійно-технічної освіти було визначено два основних напрямки природоохоронної роботи з учнями профтехучилищ: 1) широке ознайомлення з різними аспектами охорони природи на заняттях професійно-технічного циклу і загальноосвітніх предметів; 2) посилення практичної діяльності по охороні природи. Система екологічного просвітництва на сучасному етапі враховує дошкільне виховання; природоохоронне просвітництво у середній школі; систему екологічної та природоохоронної освіти у вищих навчальних закладах із різним ступенем акредитації; підготовку спеціалістів в області екології та охорони природи. Нова система безперервної (крізової) екологічної освіти в Україні має забезпечувати спроможність підростаючого покоління вийти зі стану кризи, подолавши споживацьке ставлення до природи.

Яскравим прикладом втілення нової системи екологічної освіти є формування екологічного світогляду в учнів Дніпродзержинського вищого професійного училища. Училище готує кваліфікованих робітників з робітничих професій машино-будівної галузі, а також молодших спеціалістів із спеціальностей «Зварювальне виробництво» та «Монтаж і експлуатація електро-устаткування підприємств і цивільних споруд», які будуть працювати на різних підприємствах і складають основу майбутнього нашого промислового міста, регіону.

На сьогодні в училище екологічне просвітництво є одним з найважливіших завдань освітян. У рамках безперервної екологічної освіти в навчальному закладі в курсі предметів «Екологія» та «Біологія» учні знайомляться з основними екологічними проблемами рідного міста та регіону в цілому, розглядають шляхи впливу виробничої діяльності підприємств різних галузей на навколишнє середовище і здоров'я людей. При викладанні предметів увага приділяється проблемам обмеженості запасів природних ресурсів, використання води, пошуку альтернативних джерел енергії, проблемам збору, сортування, складування та утилізації сміття, промислових відходів, проблемам екології міста. Головну увагу зосереджено на розкритті суттєвих зв'язків між виробничою діяльністю, способами виробництва та станом довкілля. Характерним є професійна спрямованість екологічного виховання. Специфіка навчання вимагає застосування інноваційних технологій, інтерактивних методів і нестандартних форм уроків.

Особливе місце в екологічному вихованні належить позакласній роботі, в рамках якої проводяться певні заходи згідно з датами Міжнародного екологічного календаря. Проводиться розробка та захист учнівських екологічних проєктів, які приймають участь в обласних і Всеукраїнських конкурсах, підготовка та показ інтерактивних журналів екологічного спрямування, створення стіннівок, буклетів, виставки малюнків обдарованих учнів. Планується виставка фото та художніх робіт учнів за тематиками: «Світ, у якому я живу», «Небезпеки майбутнього. Погляд молодих». Створено Збірник завдань професійної спрямованості, в якому розглядаються екологічні питання, згідно з професією, яку набуває учень.

Значну роль у розвитку екологічної освіти та виховання відіграє тісний зв'язок з науково-дослідницькими та вищими навчальними закладами, зокрема кафедрою екології та охорони оточуючого середовища Дніпродзержинського державного технічного університету. Завдяки роботі науковців кафедри учні училища мають можливість ознайомитись з новими розробками у галузі природоохоронної діяльності підприємств, міста, області, поглибити свої знання, відповісти на хвилюючі питання щодо екологічної ситуації в місті, країні тощо. Одним із ефективних заходів позакласної роботи є організація екскурсій до лабораторії і навчальних класів кафедри, де можна ознайомитись із методикою вивчення геоінформаційного програмного забезпечення, що дозволяє створити електронні та цифрові карти екологічно небезпечних об'єктів м. Дніпродзержинська, аналізувати та моделювати їх розвиток і вплив на екосистему, прогнозувати майбутній стан і екологічний ризик забруднення довкілля на території міста.

Результатами тісної та методологічно обґрунтованої співпраці викладачів та учнів ДВПУ, фахівців-екологів ДДТУ за декілька останніх років є: щорічна, починаючи з 2010 р., участь в роботі Міжнародного наукового симпозіуму «Тиждень еколога» (на базі ДДТУ, м. Дніпродзержинськ), виступ і друкування тез доповідей; участь у роботі Міжнародної науково-практичної конференції «Наукова еліта як соціально-економічний фактор розвитку держав в умовах глобалізації» (НПУ. ім. Драгоманова, м. Київ), виступ та друкування статті «Використання вторинних ресурсів металургійного ви-

робництва як один з аспектів соціально-економічного розвитку держави»; ряд наукових статей і тез доповідей у вітчизняних та зарубіжних виданнях (напр., ст. «Использование металлургических шлаков как один из аспектов расширения сырьевой базы страны». Научно-технический журнал по проблемам экологии, охраны окружающей среды и рационального природопользования «Экология Центрально-Черноземной области Российской Федерации, № 2(27), декабрь, 2011. Плоха Т.В., Авраменко С.Х.); співпраця з МАН: учні – студенти Малої Академії Наук (на базі ДНУ ім. О.Гончара, м. Дніпропетровськ); учні є у фіналістах Національного туру Міжнародного конкурсу молодіжних проєктів з енергоефективності «Енергія і середовище – 2010», що проводився в рамках Міжнародного-освітнього проєкту SPARE (НЕНЦ, м. Київ), проєкт «Екологія у світі енергоресурсів»; участь в різноманітних заходах еколого-натуралістичного спрямування місцевого та обласного значення. Перемога в обласному конкурсі еколого-дослідницьких проєктів «Я – Професія – Екологія – Україна» серед учнів ПТНЗ (Екологічний фотоальбом «Крокуючи вулицями рідного міста»), проєкт «Оцінка впливу вихлопних газів автотранспорту на рівень забруднення повітря м. Дніпродзержинськ»; першість серед учнів ПТНЗ області в Олімпіадах з біології.

Список використаних джерел

1. Общественная оценка экологической политики в Украине. Доклад украинских общественных экологических организаций. – Киев, 2003. – 130 с.
2. Збірка матеріалів Міжнародної конференції «Сучасні проблеми біології, екології та хімії», присвяченої 20-річчю біологічного факультету ЗНУ 29 березня – 1 квітня 2007 р. – Запоріжжя. – 677 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОБЛІКОВЦІВ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ

М. Л. Ростока

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Ключові слова: професійна компетентність, інформація, бібліотека, обліковець з реєстрації бухгалтерських даних, кваліфікований робітник, професійно-технічна освіта

Сучасна професійна освіта в Україні певною мірою переживає кризу. Ця криза полягає в розбіжності тих знань й навичок, які дають освітні установи, а також вимог, що висуваються до учнів професійно-технічних навчальних закладів сучасним виробництвом, бізнесом.

Розвиток ринкової економіки в Україні, виникнення нових господарських структур на основі різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків диктують необхідність удосконалення бухгалтерського обліку. А значить вимагають від майбутніх фахівців економічної сфери діяльності нового ставлення до своєї майбутньої професії. Саме такого переосмислення на сьогодні потребує й професія «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних».

Сучасний роботодавець ставить до обліковців з реєстрації бухгалтерських даних певні вимоги, а саме – раціонально і ефективно організувати працю на робочому місці, дотримуватись норм технологічного процесу, бути свочасними та компетентними у вирішенні виробничих завдань.

Професія обліковця з реєстрації бухгалтерських даних відноситься до числа масових, вона затребувана в різних організаціях. Ці фахівці можуть працювати в бухгалтерії будь-якої установи, у великих фірмах та банках, на підприємствах у відділах економічного планування та аналізу. Сьогодні вимагає від навчального закладу принципово нового підходу до формування професійної компетентності майбутнього кваліфікованого робітника цієї категорії підготовки: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних та виробничих технологій.

Важливим фактором є і реалізація державної політики в галузі культури та освіти, інформаційно-бібліотечного потенціалу навчально-виробничого та виховного процесу ПТНЗ шляхом повного, якісного й оперативного обслуговування учнів і педагогічних працівників.

Інноваційні перетворення відбуваються у напрямі інформаційно-комунікаційного оновлення засобів бібліотечного компоненту ПТНЗ, про що свідчить поповнення матеріально-технічної бази бібліотеки комп'ютерною технікою, налагодження мережових взаємозв'язків через Інтернет, застосування перспективного програмного забезпечення, що дозволяє здійснювати пошук інформації за допомогою браузерів тощо. Послугами бібліотеки користуються різні категорії читачів з різними інформаційними потребами – учні, викладачі, майстри виробничого навчання, співробітники закладу тощо.

Інформаційне забезпечення є важливою ланкою навчального процесу професійно технічного навчального закладу. Цю роль традиційно виконує бібліотека, від її інформаційного простору залежить навчальна, виховна та методична робота закладу, якість і успішність професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема розвиток їхньої інформаційно-технологічної культури. Таким чином, інформаційно-бібліотечне забезпечення навчального процесу сприяє формуванню майбутнього кваліфікованого, професійно мобільного фахівця, конкурентноздатного на ринку праці.

За умови дослідно-експериментальної роботи Інституту ПТО НАПН України у співпраці з Навчально-науковим центром ПТО НАПН України та Науково-методичним кабінетом ПТО у м. Києві у жовтні 2012 року було започатковано проведення Першої Всеукраїнської учнівської науково-практичної конференції «Інформаційно-бібліотечне забезпечення формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних», де розглядалися теоретичні, прикладні та начальні-наукові аспекти впровадження інформаційно-бібліотечних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання у професійну підготовку майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. Сподіваємось, що проект має бути цікавим для широкого кола науковців, педагогів ПТНЗ, працівників бібліотек, учнів, студентів та всіх небайдужих до поліпшення умов професійної підготовки майбутніх фахівців як бухгалтерії, так і інших професійних категорій.

Отже, сьогодення вимагає комплексного підходу до модернізації професійно-технічної освіти, залучаючи до конструктивного діалогу науковців та педагогічних працівників ПТНЗ з учнями, які нині виступають як суб'єкти навчально-виробничого процесу сучасного навчального закладу – це майбутнє Української держави. Покращення якості підготовки робітничих кадрів має відбутися за умови взаємодії ПТНЗ з науковими установами та вищими навчальними закладами відповідного фаху.

ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖН ОСТІВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

І.М. Савченко

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Ключові слова: виробничий потенціал, конкурентоспроможність, ПТНЗ, економіка.

У ринкових умовах провідним чинником підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки стає виробничий потенціал, основою формування якого є база, безоплатна і загальнодоступна професійно-технічна освіта. Розвиток та становлення національної економіки в сучасних інтеграційних умовах вимагає від системи професійно-технічної освіти високого рівня адаптації до викликів глобальної конкуренції. Ці проблеми не можливо вирішити без модернізації системи ПТО, оскільки відбулась зміна соціально-економічної формації, а управління системою ПТО залишилося без змін (жорстке централізоване управління; невідповідність застарілого нормативно-правового забезпечення потребам часу; нерозвинутість соціального партнерства, відсутність автоматизованих та аналітичних систем управління; низька інформаційно-аналітична компетентність керівників ПТНЗ; високий віковий ценз керівників ПТНЗ (45 – 60 р.) – все це в результаті призводить в соціумі до ефекту незначної віддачі ПТО в економіку держави.

Вирішення зазначених управлінських проблем можливо за умов: приведення нормативно-правової бази ПТО у відповідність до завдань її розвитку в умовах динамічних соціально-економічних змін; забезпечення реальної децентралізації управління в системі ПТО з передачею низки повноважень центральних виконавчих органів на регіональний рівень; сприяння автономізації ПТНЗ з підвищенням ролі громадських організацій в управлінні його функціонуванням; цілеспрямованої підготовки молодого покоління профтехосвітян-менеджерів; впровадження інформаційно-аналітичних систем управління; створення маркетингових служб, орієнтованих на короткострокове та довгострокове прогнозування потреб ринку праці, визначення кількості очікуваних робочих місць, дослідження процесів виникнення нових професій, виявлення пріоритетних видів економічної діяльності, прогнозування контингенту з урахуванням динамічних демографічних процесів; розроблення прозорої системи рейтингу ефективності діяльності керівників ПТНЗ з її фінансовим стимулюванням.

На сьогодні в багатьох країнах все частіше використовується термін «реалокція» – перехід робочої сили і інших виробничих факторів з тих видів діяльності, де вони більше не потрібні, в сфери, яким притаманні інноваційні ознаки та перспективи. Ресурси, що вивільняються з застарілих видів діяльності, мають розміщуватися і бути реалізованими у нових видах економічної діяльності, технологіях, продуктах. Одночасно сучасний стан українських трудових ресурсів характеризують дві тенденції: повільна

реалокція робочої сили з старих на нові робочі місця; висока мобільність технічна освіта, якій самостійно, без розв'язання таких проблемних ситуацій, як інтенсифікації процесів створення нових робочих місць; збільшення бюджету на профтехосвіту; оптимізація інвестицій; диверсифікація джерел фінансування вирішити це не реально.

Досвід країн з високо розвинутою економікою доводить, що для модернізації освітньої системи рівень витраток на освіту має бути не менш 7% ВВП до якого Україні ще далеко. Сьогодні учні ПТНЗ вимушені заробляти для ПТНЗ кошти навчальною працею, що далеко не є критерієм ефективності профтехосвіти. Задайте питання: «Хоч в одній нормальній родині ставиться питання отримувати прибуток від дитини, яка навчається»? Вітчизняна профтехосвіта має стати інвестиційно-привабливою для соціальних партнерів і передбачати для них систему законодавчо-закріплених пільг, починаючи від зменшення податків і завершуючи пільговим оподаткуванням.

В Україні в умовах нестабільної економіки актуалізується завдання створення сучасної, відкритої ринку праці системи професійної освіти, що уможливиться за умов посилення соціального партнерства - організації дієвих, відкритих освітньо-промислових кластерів, які найбільш відповідають характеру сучасної конкуренції, що здатні оптимальніше визначати специфічні вимоги замовників кадрів, ефективніше розповсюджувати інноваційні виробничі технології та дозволяють ПТНЗ використовувати в навчальному процесі підготовки робітників матеріальну базу й кадровий потенціал навчальних закладів підприємств, залучати іноземні інвестиції, здійснювати лізингові процедури, підвищувати гнучкість і мобільність кампаній, створювати широкий спектр мережевих структур, оперативніше реагувати систему ПТО на потреби роботодавців шляхом створення програм професійної підготовки відповідних фахівців.

В умовах демографічного спаду профтехосвіта України також має мобільно трансформуватися і задовольняти все більше потреб у навчанні різних цільових груп населення, таких як безробітні, доросле населення, тих хто змінює професію і все активніше залучатися до державних програм зайнятості, тим самим дієво реалізувати в своїй діяльності сучасну освітню парадигму «навчання упродовж життя». Так Республіка Білорусь останні 2-3 роки, враховуючи демографічну ситуацію (низька народжуваність та старіння нації), здійснює в професійних ліцеях в межах 40% підготовку незайнятого, безробітного населення та підвищує кваліфікацію працюючих робітників, на відміну від України, в якій цей відсоток коливається в межах 4-20% і на сьогодні знижується, оскільки в останні роки Державна служба зайнятості замість того, щоб підсилити професійно-технічну освіту будує власні центри профтехосвіти і перетягує на себе функції професійно-технічних навчальних закладів. Також в сучасних умовах все більшого значення набуває забезпечення гармонійного формального, неформального та інформального навчання, яке сприяє програмам зайнятості населення. Проте, й у вирішенні і цієї проблеми Україна відстає, тому, що відсутні центри визнання і сертифікації кваліфікацій, нострифікації дипломів, які потрібно

створювати як найшвидше в умовах транснаціональної міграції виробничого потенціалу та в умовах підвищення мобільності робочої сили.

Сьогодні, в умовах розвитку інноваційної економіки, неможливо реалізувати моделі високої якості без системної роботи: створення прозорої, гнучкої національної системи та рамки кваліфікацій, оновлення кваліфікаційних характеристик робітничих професій, модернізації Національного класифікатора «Класифікатор професій» та переліків професій (в аспекті їх згрупування й укрупнення), розроблення професійних і освітніх стандартів ПТО на основі модульно-компетентісного підходу з орієнтацією професійної освіти на результат і відповідність потребам ринку праці, створення незалежних агенцій щодо оцінювання якості отриманої освіти та сертифікації кваліфікації. Це актуально в зв'язку з тим, що в світовій практиці започатковується електронний паспорт робітника, що містить дані про рівень і якість його професійної компетенції, який є інструментом підвищення прозорості ринку праці, стимулювання населення інвестицій в освіту.

На сьогодні матеріально-технічній базі ПТНЗ (90 – 96% техніки якої є застарілою) майже не реально встигнути за технічним прогресом. Позитивний досвід країн Європейського Союзу, Росії, Республіки Білорусь доводить необхідність створення мережевих ресурсних центрів професійної освіти (на прикладі країн СНД, які створили таку мережу і визнали Білорусь базовою організацією) та здійснюють випереджувальний розвиток профтехосвіти шляхом створення високо-технологічних центрів підготовки найбільш затребуваних ринком праці професій (таких, наприклад, як мехатронік) чи професій майбутнього (в сфері нанотехнологій). Україна не зрозуміло з яких причин не може й до сьогодні долучитися до цього проекту.

Підвищення привабливості й престижу професійно-технічної освіти має реалізовуватися шляхом створення багаторівневих, широко профільних професійних ліцеїв з урахуванням європейських підходів підтримки стимулювання професійної освіти компаніями, включаючи Євробарометр. Актуальною проблемою постає створення Всеукраїнської інформаційно-аналітичної служби, створення інформаційного ресурсу моніторингу якості ПТО для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Залишаються відкритими й не вирішеними проблемні питання щодо впровадження дистанційного навчання в сфері інклюзивної профтехосвіти, оновлення комп'ютерної бази ПТНЗ, створення єдиного відкритого навчального середовища в системі ПТО, використання ІКТ-технологій як для розширення доступу до навчання та заохочення активного навчання, так і створення нових форм і методів професійної освіти для сприяння навчання груп «у зоні ризику», поширення «зелених професій».

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ У СТРУКТУРІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕХНІКУМУ

Л.В. Степанюк

Дніпропетровський індустріально-педагогічний технікум

Ключові слова: навчально-технологічна документація, майстер-класи, інноваційні технології, опоряджувальні роботи.

У нових економічних умовах нашої країни зростають вимоги до рівня професійної майстерності майбутніх робітничих кадрів, до їх орієнтації в нових умовах виробництва, з якими фахівець незмінно зіткнеться у своїй роботі. Професійна підготовка такого фахівця потребує нових підходів до організації навчання, зміни процесу професійної підготовки, застосування сучасних і ефективних технологій навчання, головним результатом якого є його здатність до самовдосконалення, швидкої адаптації до змін на виробництві.

Відомо, що зміст освіти на будь-якому рівні зафіксовано у навчальному плані, навчальній програмі, підручниках і посібниках. Але у формуванні компетентного фахівця вирішальну роль відіграє не тільки зміст освіти, але й освітнє середовище навчального закладу, організація освітнього процесу, освітні технології та самотійна робота учнів. Отже, головною метою діяльності будь-якого професійно-технічного навчального закладу є формування професійно мобільного майбутнього кваліфікованого робітника.

Сьогодні, в жорстких умовах ринкових відносин велику увагу приділяють якості будівельної продукції, що залежить від багатьох складових. Але основними серед них були і залишаються якість і довговічність будівельних матеріалів. Досягнення цих показників не можливе без належної уваги до інновацій у будівельній галузі, розвитку нових будівельних технологій, машин і механізмів, інструментів, інвентарю.

Будівельна галузь і, в першу чергу, виробництво сучасних будівельних матеріалів, впровадження нових технологій набули високих темпів. Сучасні матеріали та нові технології застосовуються в житловому, громадському, промисловому і спеціальному будівництві. Високо якісне будівництво не можливе без використання нових матеріалів і технологій. Усі ці чинники створюють нові підходи до змісту професійного навчання будівельних професій.

Дуже великого значення при створенні будівельної продукції відіграє один з кінцевих його етапів – опорядження. Опоряджувальні роботи, це завершальний етап будівельно-монтажних робіт, які виконуються при зведенні будинків і споруд різного призначення. Тому професія робочих, які виконують такі роботи, відноситься до групи професій, які створюють матеріальні цінності суспільства. Від праці опоряджувальників залежать остаточна оцінка якості будівельних робіт, художня виразність архітектури споруди та дизайну внутрішніх приміщень.

Для успішного виконання завдань кожен будівельник зайнятий на опоряджувальних роботах, має добре опанувати технологією їх виконання, будову і роботу застосовуваних машин і механізмів, сучасні методи організації праці.

Враховуючи всі зазначені вимоги сучасності, необхідно готувати конкурентоспроможних кваліфікованих робітників, які б відповідали вимогам роботодавців, могли швидко адаптуватися в умовах підприємства.

У Дніпропетровському індустріально-педагогічному технікумі на відділенні підготовки кваліфікованих робітників, підготовка учнів опоряджувальників за новими технологіями здійснюється відповідним шляхом:

- навчання відбувається на основі розроблених державних стандартів. У програмах з технології «Малярних робіт», технології «Штукатурних робіт», технології «Лицювальних та плиточних робіт», і матеріалознавства включені матеріали і технології фірм: «Knauf», «Henkel-bautechnik cerasit», особлива увага приділяється вітчизняним виробникам («БудМайстер», «Лідер», «ЕКОМІКХ», «БАУТЕХ-УКРАЇНА»);

- вдосконалюється організація виробничого навчання учнів з метою освоєння ними новітніх будівельних технологій і матеріалів;

- викладачі професійно-теоретичної підготовки і майстри виробничого навчання постійно поповнюють свої знання через самоосвіту – з нових технологій і матеріалів, а також підвищують свою кваліфікацію на відповідних курсах і проходять стажування на виробництві;

- розробляються методичні рекомендації, які відображають новітні технології і відповідають вимогам сучасного будівництва.

Наприклад методична розробка «Методичний супровід навчально-виробничого процесу з професії «Опоряджувальник будівельний», яка висвітлює основні питання методичної роботи майстра виробничого навчання, планування і особливості розробки навчально-технічної, інструктивної документації та її використання у навчальному процесі в ПТНЗ будівельного профілю, а також питання впровадження нових сучасних технологій.

Все це призводить до розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки як результат - підвищення якості професійної підготовки учнів, що дає змогу надалі продовжувати навчання у ДППТ за ОКР «Молодший спеціаліст» по спеціальності «Професійна освіта. Будівництво» (кваліфікація - майстер виробничого навчання).

Одним із прикладів є співпраця з соціальними партнерами, завдяки яким ми стали учасниками Національних Виставок будівництва і дизайну, які проводились в Експо-центрі «МЕТЕОР», де наші учні представляли виробників сухих будівельних сумішей ЧАО «Бахчисарайський комбінат «Будіндустрія» Дочірнє підприємство «Кримцемент ЕКОМІХ», ТОВ «БАУТЕХ-УКРАЇНА», проводились майстер-класи, демонструючи роботу з використання будівельних сумішей.

Відповідно до Положення про навчально-практичний центр (за галузевим спрямуванням) професійно-технічного навчального закладу від 14.06.2012 – № 694, для реалізації завдань щодо вдосконалення практичної

підготовки учнів, слухачів ПТНЗ, студентів ВНЗ, підвищення кваліфікації фахівців підприємств, організацій, установ, впровадження у навчальний процес новітніх виробничих технологій із застосуванням сучасного обладнання, інструментів і матеріалів, здійснення шляхом співробітництва і взаємодії постійного зв'язку між підприємствами та іншими ПТНЗ з метою поширення інноваційних педагогічних і виробничих технологій, інформації щодо новітніх матеріалів, інструментів, обладнання, для підготовки майбутніх будівельників високого рівня нами розглядається питання про створення навчально-практичного центру (за галузевим спрямуванням) «Інноваційні технології і матеріали в будівництві» і на сьогоднішній час активно проводиться робота по співпраці з фірмами, які виготовляють будівельну продукцію і матеріали.

Список використаних джерел

1. УДК 37.013.77:37.04 – 2005 Курбатов О.П. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти.
2. Положення про навчально-практичний центр (за галузевим спрямуванням) професійно-технічного навчального закладу – 14.06.2012 – № 694

СПІВПРАЦЯ ПТНЗ ТА ВНЗ – ЗАПОРУКА ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА УСПІХУ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

О.В.Стесенко

ДПТНЗ «Дніпропетровський центр професійної освіти»

Ключові слова: ступеневість освіти, співпраця, кваліфікований робітник, підвищення кваліфікації, навчальні комплекси, науково – методичне співробітництво, соціальне партнерство, сучасні навчальні технології, інженерно-педагогічна освіта (ІПО).

Сьогодні триває реалізація Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011 – 2015 роки. Це дає змогу, зокрема, створити необхідні умови для отримання якісної освіти, модернізувати матеріально-технічну базу ПТНЗ, активно впроваджувати у навчальний процес інформаційно-комунікаційні й інноваційні технології навчання й виробництва, нові сучасні професії. Протягом 2012 року подальшого розвитку набуло співробітництво з вищими навчальними закладами та науковими центрами України, що реалізується шляхом створення освітніх округів, навчально -, науково-виробничих комплексів, входження ПТНЗ до структури ВНЗ як відокремленого підрозділу і позитивно впливає на обидві освітні системи. Об'єднання частин цих мереж забезпечує наступність і ступеневість освіти. Це означає, що кращі випускники училищ матимуть змогу продовжувати навчання в інститутах чи університетах. Нині 46 ПТНЗ є структурними підрозділами вищих навчальних закладів [4].

Співпраця ДЦПО з ВНЗ Дніпропетровська сприяє формуванню професійно мобільних кваліфікованих робітників, інноваційної особистості учня, розвитку технічного мислення учнів, впровадження системи ступеневої підготовки кваліфікованих робітників.

Взагалі співпрацю Дніпропетровського центру професійної освіти з ВНЗ можна розглядати таких напрямків:

- 1) продовження навчання випускників у ВНЗ (табл. 1);
- 2) отримання вищої освіти педагогічними працівниками ДЦПО;
- 3) підвищення кваліфікації педпрацівників та керівного складу.

Таблиця 1

Кількість випускників Дніпропетровського центру професійної освіти в розрізі трьох років, які вступили до ВНЗ I-IV рівня акредитації:

2010	2011	2012
9 осіб, з них 1 сирота	25 осіб, з них 2 сироти	14 осіб, з них 2 сироти

ВНЗ I-II рівнів акредитації, до яких вступають випускники ДЦПО:

- 1) Дніпропетровський індустріально-педагогічний коледж;
- 2) Дніпропетровський коледж технології та дизайну;
- 3) Дніпропетровський технологічний коледж;
- 4) Дніпропетровський коледж економіки і бізнесу;
- 5) Дніпродзержинський технологічний коледж;
- 6) Дніпропетровський транспортно-економічний коледж.

ВНЗ III – IV рівнів акредитації, в яких продовжують навчання випускники ДЦПО після закінчення ВНЗ I-II рівнів акредитації:

- Київський національний університет культури і мистецтв;
- Київський національний торгово-економічний університет;
- Хмельницький інститут конструювання, моделювання швейних виробів;
- Харківський інститут банківської справи;
- Дніпропетровська фінансова академія;
- Дніпропетровський національний університет ім. О.Гончара.

Співпраця ДЦПО та ВНЗ I-II рівня акредитації реалізується за такими напрямками:

- створення навчальних комплексів для проведення виробничих практик для учнів ВНЗ I-II рівнів акредитації та ПТНЗ, а також для підвищення кваліфікації та стажування педпрацівників;
- спільне використання матеріальної бази для проведення теоретичного і практичного навчання;
- навчально-виробнича практика студентів на базі ДЦПО, участь викладачів спеціальних дисциплін у семінарах і тренінгах компаній, що проводяться на базі центру;
- профорієнтація, під час якої передбачені Дні відкритих дверей, розповсюдження рекламної продукції, запрошення учнів і викладачів ДЦПО для участі у заходах, що проводяться у ВНЗ;
- створення агітбригад для виступів у ДЦПО;
- спільні конкурси професійної майстерності на базі ДЦПО;
- проведення спортивних змагань з різних видів спорту.

З метою покращення організації науково-методичного співробітництва та спільної ступеневої підготовки фахівців для різних галузей економіки регіону необхідно:

- розширити кількість напрямів підготовки інженерно-педагогічних працівників згідно з професійною спрямованістю професійно-технічних навчальних закладів;
- впровадити для закладів профтехосвіти підготовку педагогічних працівників з отримання освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр за скороченим терміном навчання;
- здійснювати прийом на навчання до ВНЗ 1 – 4 рівня акредитації, як правило, за рахунок випускників професійно-технічних навчальних закладів;
- залучати студентів індустріально-педагогічних технікумів (коледжів)

до участі у регіональних і Всеукраїнських конкурсах фахової майстерності з участю в них молодих робітників підприємств – соціальних партнерів;

- укладати угоди на підготовку педагогічних кадрів.

Сьогодні рівень та якість підготовки кадрів стає найважливішим чинником та необхідною передумовою ефективного вирішення завдань розвитку економіки України. Ці завдання мають виконати, в першу чергу, колективи викладачів професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ), які мають вищу інженерно-педагогічну освіту, та відповідні спеціалізовані інженерно-педагогічні ВНЗ і факультети. У Державній програмі розвитку професійно-технічної освіти на 2011 – 2015 роки підкреслюється, що одним із вирішальних чинників становлення ПТО є її кадрове забезпечення.

Можна стверджувати, що з 2004 року, власне, розпочався новий етап розвитку ПО в Україні. ПТНЗ поставлена мета – задоволення потреб суспільства в професійних освітянських послугах шляхом підготовки висококваліфікованих викладачів – професіоналів для ВНЗ I-II рівня акредитації, ПТНЗ, навчальних центрів підприємств, підвищення кваліфікації викладацьких кадрів, формування викладачів як творчих, духовно багатих особистостей з урахуванням їх інтересів і здібностей [1].

Реалізувати цю мету та отримати вищу освіту (або перепідготовку) педагогічні працівники ДЦПО можуть в таких ВНЗ III-IV рівнів акредитації:

- Українська інженерно-педагогічна академія;
- Запорізький національний університет (ПО);
- Дніпропетровська металургійна академія;
- Дніпропетровський гірничий університет;
- Дніпропетровський університет економіки і права ім. А. Нобеля;
- Хмельницький інститут конструювання, моделювання швейних виробів;
- Київський університет технології та дизайну.

Співпраця ДЦПО з ВНЗ також реалізується в напрямку підвищення кваліфікації підпрацівників. Починаючи з 1994 року, в Україні сформувалася система підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів ПТО в таких ВНЗ:

- Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків);
- 8 ВНЗ I-II рівнів акредитації з підготовки педагогічних кадрів для системи ПТО (на базі індустріально-педагогічних технікумів), а також ВНЗ III-IV рівнів акредитації, в яких створені спеціальні підрозділи з підготовки педагогічних кадрів для системи ПТО);
- Університет менеджменту освіти НАПН України;
- Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, який у 2007 році підпорядковано Національній академії педагогічних наук України.

Викладачі загальноосвітніх предметів підвищують кваліфікацію в Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, майстри виробничого навчання та викладачі – спецпредметники – у Донецькому інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників при НАПН України; керівний склад ДЦПО (директор та заступники) – в Університеті менеджменту освіти при НАПН України (м. Київ).

Отже, на нинішньому історичному етапі розвитку країни з об'єктивних причин ІПО зазнає бурхливого розвитку і пильної уваги з боку держави. Сьогодні відбувається переорієнтація всієї системи вузівської підготовки. Особливого значення при цьому набуває взаємна інформованість ВНЗ та ПТНЗ. Статика навчально-виховного процесу у ВНЗ змінюється на його динамічний розвиток, а здатність перебудовуватися відповідно до вимог системи ПТО стає принципом організації роботи навчального закладу інженерно-педагогічного профілю.

Розвиток техніки і технології скрізь у світі зумовлює ситуацію, коли чисельність робітників, зайнятих на виробництві, скорочується. І в Україні питома частка робітників повинна зменшуватися, адже в нас набагато вище чисельність некваліфікованих робітників, ніж в Європі. На їхнє місце мають прийти висококласні фахівці, яких може підготувати лише одна ланка освіти – професійно-технічна. Сьогодні деякі ВНЗ намагаються розпочати підготовку робітників у своїх закладах, не задумуючись над тим, де взяти необхідне обладнання й устаткування, педагогічні кадри і навчально-методичне забезпечення. Водночас вища школа з усіх сил протистоїть ліцензуванню ВПУ на випуск молодших спеціалістів, хоч це передбачено законодавством, підвищує престиж профтехосвіти та є реалізацією на практиці ідеї ступеневої освіти [2].

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти. – Харків: УПА, 2004. – 40 с.
2. Коваленко О.Е., Артюх С.Ф., Лобунець В.І., Резніченко М.К., Тарасюк А.П. Основні концептуальні положення розвитку інженерно-педагогічної освіти//Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Зб. наук. праць. – Харків, 2004. - № 6. – С. 14-27.
3. Закон України про вищу освіту / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 64 с. – (Закони України).
4. Табачник Д. Якісна освіта дитини залежить від кваліфікації вчителя/ «Освіта України» № 44 від 29.10.2012

СПІВПРАЦЯ ПТНЗ ТА ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

М.В. Томілова

Центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів № 1 м. Кривий Ріг

Ключові слова: підготовки спеціалістів художнього профілю, техніки декоративно-прикладного мистецтва, монтажників експозицій художньо-оформлювальних робіт.

В умовах підвищення вимог до професійної підготовки фахівців художнього профілю, зростання обсягу інформації, що надходить з різних джерел, організація професійного навчання передбачає його осучаснення. Саме завдяки раціоналізації з'являється можливість досягти мети з найменшими втратами за більш короткий час [2].

Необхідно зазначити, що раціональну, науково обґрунтовану організацію професійного навчання у ПТНЗ художнього профілю можна забезпечувати за допомогою реалізації певних заходів, серед яких проектування оптимальної системи навчально-планової документації (освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника, навчальних планів і програм виробничого навчання, виробничої практики, планів уроків), науково-методичної та навчальної літератури, технічних і дидактичних засобів навчання, засобів контролю та критеріїв оцінювання досягнень учнів з виробничого навчання, необхідних для повноцінної, якісно нової професійної підготовки з урахуванням особливостей та відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики [4]; реалізації фреймового підходу до організації знань, що забезпечує смислову компресію навчального матеріалу, яка одночасно передбачає безпосереднє згортання інформації та мовленнєвий вираз згорнутої інформації (у вигляді схем, образів, скрипт, рамок та ін.).

ЦППРК № 1, як навчальний заклад, який має більш ніж 50-ти річний досвід підготовки фахівців художнього профілю, постійно на вістрі нових тенденцій у підготовці конкурентноспроможних професійно мобільних кваліфікованих робітничих кадрів. Для реалізації цих цілей тісно співпрацює з факультетом мистецтв Криворізького державного педагогічного університету ДВНЗ «Криворізький національний університет». Цей факультет, завдяки значному науково-творчому потенціалу, його ролі у розробці важливих напрямків підготовки фахівців, визнаний одним із лідерів серед споріднених спеціальностей України.

На базі Центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів №1 м. Кривий Ріг ним проводиться дослідно-експериментальна робота за темою: «Ступенева система освіти, науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців художнього профілю». Науковий керівник теми – Щербина В.Г. – зав. кафедри прикладного мистецтва та дизайну вище названого факультету. Консультант та координатор проекту – Криворізький ММЦ ПТО (Зозуля Н.В. – директор методцентру, Труш В.І. – методист).

Мета впровадження: сучасне комплексно-методичне забезпечення професії з метою підвищення якості підготовки фахівців.

Проаналізувавши вітчизняний досвід підготовки високо кваліфікованих фахівців художнього профілю, потреби у підготовці спеціалістів цього напрямку [2], було проліцензовано нову інтегровану професію «живописець, монтажник експозиційхудожньо-оформлювальних робіт».

Задля узагальнення практичного досвіду та сучасного КМЗ нової професії, учасники дослідно-експериментальної роботи (викладачі та майстри виробничого навчання) залученні до дослідницької діяльності, їм надана допомогу в оформленні навчально-методичних матеріалів: кваліфікаційних робіт для поетапної атестації, складанні плануваної документації для нової інтегрованої професії тощо.

Визначивши основні теми програми підготовки фахівців художнього профілю, було виявлено, що важливою складовою частиною системи художньої освіти є декоративно-прикладне мистецтво [1]. Адже майбутній живописець має знати: новітні матеріали та технології виконання живописних робіт; розробляти композиції на основі творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

Тому й виникла необхідність підготовки навчального посібника з основ декоративно-прикладного мистецтва, який ґрунтується на навчальній програмі вищезазначеного курсу для учнів ПТНЗ. У навчально-практичному посібнику «Художні техніки декоративно-оформлювального мистецтва» (рекомендовано до друку кафедрою декоративно-прикладного мистецтва факультету мистецтва КДПУ, протокол №08 від 31.03.2011 р.) розглянуті основні техніки декоративно-прикладного мистецтва; описані прийоми підготовки й використання традиційних і сучасних матеріалів для оформлювальних робіт. Посібник розкриває основні відомості роботи з матеріалами та необхідним інструментом, особливості створення композиції. Включає завдання та вправи для формування навичок учнів, виконання самостійної роботи та перевірки знань учнів. Посібник може бути використаним на уроках спецдисциплін і виробничого навчання у групах по підготовці живописців ПТНЗ.

Для проведення лабораторно-практичних робіт розроблено робочий зошит з предмета «Матеріалознавство» для професії «Живописець; монтажник експозицій художньо-оформлювальних робіт» (рекомендовано до друку кафедрою декоративно-прикладного мистецтва факультету мистецтв Криворізького державного педагогічного університету ДВНЗ «КНУ», протокол № 09 від 28.04.2012р.). Виконання завдань, запропонованих в зошиті, забезпечує оволодіння професійними навичками та уміннями, сприяє ефективному засвоєнню учнями навчального матеріалу. Зошит містить цікаві форми наочного матеріалу та різні варіанти контролю засвоєння теми.

Робочою групою підготовлена «Ілюстрована енциклопедія професії «Живописець, монтажник експозицій художньо-оформлювальних робіт, яка стала номінантом I Всеукраїнського огляду-конкурсу «Популярні енциклопедії робітничих професій в регіонах України».

Експериментально-дослідницька робота включає також: щорічні екскурсії на факультет мистецтв учнів I курсу, на виставки творів викладачів

та учнів вузу в міській виставковій залі; художній мистецький проект «Професії навчального закладу»; консультування викладачів і майстрів виробничого навчання викладачами факультетом з питань організації; стажування педпрацівників ЦППРК № 1 на кафедрі.

У подальших планах: розробка наскрізних дипломних проектів учнів ВНЗ, створення навчально-практичного посібника для предмету «Монтаж експозицій художньо-оформлювальних робіт» .

Список використаних джерел

1. Антонович С. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. С. Декоративно-прикладне мистецтво. - Л.: 1992. - 271 с.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія / За ред. Н. Г. Нічкало. - Хмельницький: ТУП, 2002. - С. 128.
3. Душков Б. А., Смирнов Б. А., Королев А. В. Психология труда, профессиональной, информационной и организационной деятельности: Словарь / Под. ред. Б. А. Душкова. - 3-е изд. - М.: Академический проект Фонд «Мир», 2005. - С. 533.
4. Радкевич В. О. Проблема підготовки педагога професійної школи до розробки засобів науково-методичного забезпечення процесу професійного навчання // Педагог професійної школи: Зб. наук. праць. - К.: Наук. світ, 2003. - С. 193.

ВЗАЄМОДІЯ ПТНЗ З НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ ТА ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ – ЗАПОРУКА ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ

І.І. Шевцов

ДПТНЗ «Софіївський професійний ліцей

Ключові слова: науково-методична робота, методичний продукт, співпраця, інноваційні проекти, експериментальна діяльність.

Методична робота передбачає таку цілісну систему підвищення науково-теоретичного і загальнокультурного рівня, психолого-педагогічної підготовки, яка б сприяла зростанню професійної майстерності педагогічного працівника для підвищення ефективності навчально-виховного процесу в навчальному закладі.

У зв'язку з цим набуває особливої актуальності науково – методична робота з педагогічними кадрами. Орієнтація на створення методичного продукту (Особистість педагога), надання освітніх послуг, що задовольняють потреби, індивідуальні запити, вимоги педагогічних працівників на сучасному етапі і в майбутньому мають забезпечувати вирішення таких завдань, як доведення до педагогів інформації про результати наукових досліджень і педагогічного досвіду в галузі педагогіки, психології, теорії викладання предметів; ознайомлення з методами навчально-виховної роботи; надання дійової допомоги педагогам в удосконаленні їхньої професійної підготовки, професійно-педагогічної культури; втілення, продукування психолого-педагогічних ідей, розробку, впровадження нових технологій навчання й виховання; розвиток особистісних якостей педагогів, їхню самореалізацію у процесі професійної діяльності, формування громадянської зрілості, активності, ініціативи, самостійності та інших особистих якостей, необхідних для виконання професійних обов'язків.

Враховуючи це, ліцей співпрацює з Інститутом ПТО НАПН України (угода про співпрацю від 15 листопада 2010 року).

Форми співпраці:

- експериментальний майданчик на базі ліцею;
- участь у спільних семінарах;
- участь у всеукраїнських науково-практичних конференціях;
- участь у круглих столах організованих Інститутом професійно-технічної освіти НАПН Українина всеукраїнських і міжнародних виставках.

Вчимо педагогів оволодівати методикою проведення нескладної експериментальної роботи аналізу власного досвіду. Так, організовано та проведено цикл семінарівна тему: «Основи науково-педагогічних досліджень». Викладачем Голян Т.Г.в грудні – березні 2011-2012 н. р.на рівні ліцею проведенонауково-педагогічне дослідження на тему: «Особливості розвит-

ку мисленневих операцій, аналізу і синтезу учнів на уроках історії України» з групами учнів І курсу. З 2010 року організована робота творчої групи в проведенні науково-дослідної роботи з теми «Науково-методичні основи профільного навчання учнів школи на базі ПТНЗ» спільно з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України. З 2013 року запланована експериментальна діяльність з проблеми «Організаційно-педагогічні умови профільного навчання учнів старшої школи на базі ПТНЗ».

Педагогічні працівники розробляють та впроваджують інноваційні проекти, які представляють на виставках, конференціях, семінарах.

Протягом 2011-2012 навчального року 20% педагогічних працівників стали учасниками науково-практичних конференцій, ще 21% – учасниками семінарів.

Організовано роботу творчої групи за участю волонтера Корпусу Миру США Тондраї Бьортон по підготовці і проведенню обласних семінарів.

Отримані результати:

- зросла активність педагогічних працівників у науково - методичній роботі;
- збільшилась кількість педагогічних працівників та учнів, які приймають участь в обласних та всеукраїнських конкурсах, підвищився рівень конкурсних робіт - в результаті зросла кількість зайнятих призових місць;
- зросла кількість інноваційних проектів, що розробляються педагогічними працівниками та впроваджуються в ліцеї;
- зросла успішність учнів.

Висновок.

Розглядаючи науково-методичну роботу в ліцеї як цілісну, можна зробити висновок, що науково-методична робота, яка проводиться в ліцеї у співпраці з інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, – це система, спрямована на успішне вирішення складних завдань навчання та виховання учнів, що значною мірою залежить від педагога, його професійної майстерності, ерудиції та культури. Об'єктом цієї діяльності є засоби, а не цілі. Ми приймаємо кінцеві цілі, які обрала людина як дань. Єдиний стандарт, який застосовуємо – це оцінка придатності обраних засобів для досягнення мети, значущість обраних засобів тому, що вони служать одним із інструментів передбачення наслідків людської діяльності. Застосування методичній роботі вивчення педагогічної діяльності в аспекті її ефективності з використанням шляхів і проблем для досягнення мети дозволить створити сучасний методичний продукт (сучасного педагогічного працівника), відповідно до нових освітніх потреб педагогічних кадрів в умовах інноваційного розвитку.

Список використаних джерел

1. Полак Л.П. Навчально-виховний процес у закладах профтехосвіти: управлінський аспект. – Київ: «Вища освіта», 1999. – 41 с.

ВЕКТОРИ ВЕРТИКАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ПОЛІГРАФІЧНОГО ПРОФІЛЮ

О.П. Юденкова

ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

Ключові слова: навчально-наукові комплекси, підготовка фахівців, ступенева професійна освіта, модель підготовки, зміст освіти.

Структура створеної в державі системи освіти з підготовки фахівців характеризується: дошкільною, загальною середньою, позашкільною, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою, аспірантурою, докторантурою. Суперечність між вимогами науково-технічного розвитку суспільства, потребами сучасного виробництва та традиційною системою підготовки фахівців у навчальних закладах різних рівнів акредитації зумовлює необхідність побудови навчально-виховного процесу на основі ступеневого підходу.

Державна цільова програма розвитку професійно-технічної освіти на 2011 – 2015 рр. передбачає побудову відкритих освітніх моделей, які мають статистичною основою гармонізації цілей і цінностей основних носіїв освітніх потреб: людини, суспільства, економіки (виробництва), держави. Разом з цим, адекватна реакція більшості ПТНЗ на потреби ринку праці ще відсутня: спостерігається відставання змісту освіти, не використовуються сучасні педагогічні технології, кадровий потенціал у більшості навчальних закладів не відповідає вимогам інноваційної економіки. Саме такими чинниками визначається необхідність руху до відкритої системи професійної освіти.

Рішення цієї проблеми передбачаємо у створенні багаторівневої та багатомірної моделі професійної підготовки, здатної динамічно реагувати як на внутрішні, так і зовнішні запити економіки на засадах ступеневої підготовки фахівців у навчально-наукових комплексах в Україні.

Перспективним напрямом розвитку освіти в Україні є створення системи закладів, поєднаних спільною метою, що визначається «Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу професійну освіту) та про нормативне і навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою: наказ МОН № 86 від 04.03.98» [3]. Діюче Положення про систему ступеневої освіти України забезпечує широкі можливості в задоволенні різноманітних культурно-освітніх потреб особистості, підвищення гнучкості загальнокультурної, загальноосвітньої, професійної і наукової підготовки фахівців. В концепції багатоступеневої освіти передбачається розробка методологічних та інтеграційних підходів у ступеневій підготовці фахівців [2].

Ступенева професійна освіта передбачає як високу органічну єдність, взаємозумовленість, наступність цільових функцій усіх її ланок, так і достатньо окреслену внутрішню диференційованість і відносну самостійність цих ланок. Така освіта створює передумови для потенційного доповнення і поглиблення професійної підготовки, забезпечує принципову можливість

переходів до вищих якостей, а також можливість творчої інтенсифікації цих переходів, оскільки кожний ступінь виконує певну функцію у складі цілого.

Сьогодні все частіше проявляють себе спільні інтересинауковод-дослідних, вищих та професійно-технічних навчальних закладів. Погоджен-ня їх спільної діяльності дозволить забезпечити стійкий інноваційний роз-виток системи професійної освіти. У зв'язку з цим, найважливішою якісною характеристикою сучасного етапу розвитку системи професійної освіти ви-ступають інтеграційні процеси, які відтворюють з однієї сторони, змістовно-структурні зміни всередині самої системи професійно-технічної освіти, а з іншої – процеси взаємодії ПТНЗ та ВНЗ з ринком праці. При цьому, голо-вна стратегія полягає саме в можливості та необхідності, неминучості інтеграційних процесів у ступеневій безперервній професійній освіті.

В умовах ринкової економіки спостерігаємо, на перший погляд, суперечливі процеси – конкуренція та інтеграція навчальних закладів, що займаються підготовкою фахівців для однієї галузі. Саме потреба у підготовці високоосвічених, висококваліфікованих фахівців робить особливо актуальною інтеграцію навчальних закладів системи ступеневої професійної освіти.

Як відомо, інтеграція (в перекладі з лат. *integratio* – поєднання, взаємопроникнення, тобто процес об'єднання будь-яких елементів (ча-стин) в одне ціле, процес взаємозближення і утворення взаємозв'язків). Під інтеграцією навчальних закладів розуміється процес узгодження, упоряд-ження, об'єднання окремих структур і функціонування системи як цілісного механізму. Інтеграційні процеси мають бути спрямовані на суттєве зростан-ня якості функціонування системи в цілому.

В «Енциклопедії професійної освіти» зазначається, що існують різноманітні форми інтеграції навчальних закладів професійної освіти. Економічна інтеграція навчальних закладів забезпечує: зростання якості освіти, розширення попиту споживачів на освітні послуги, зростання по-забюджетних доходів, покращення ефективності використання кадрового і матеріального потенціалу інтегрованих навчальних закладів, підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТНЗ тощо [1, С. 387]. Таким чином, з позицій відкритості освіти вважаємо найбільш перспективними моделі її розвитку, засновані на вертикальній інтеграції різних ступенів багаторівневої підготовки майбутніх фахівців та горизонтальній координації діяльності суб'єктів економічного та соціального партнерства.

Інтеграція освітніх навчальних закладів з підготовки фахівців поліграфічного профілю та сфери інформаційних технологій здійснюється за змішаною формою. Змішана інтеграція – це об'єднання навчальних закладів одного і різних освітніх рівнів. Структурно-функціональні зміни щодо створення власної моделі підготовки фахівців в умовах ступеневої освіти започаткувалися в Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій (МВПУ ПІТ) у 2005 році. У педагогічних працівників навчального закладу вже в ті роки сфор-мувалося усвідомлення такого чинника, як необхідність функціонування

в ринковому середовищі. Вперше з'явилися терміни «освітні корпорації», «освітній брендінг», «сегментація ринку платної освітньої діяльності», «мережева економіка», що в свою чергу зумовило адміністрацію ПТНЗ здійснити перші кроки в напрямку інтеграції навчальних закладів системи ступеневої професійної освіти. Основна мета структурно-функціональних змін конкретизувалася системою цілей: координація спільної діяльності навчальних закладів, соціальних партнерів; впровадження системи ступеневої підготовки фахівців за наскрізними навчальними планами та програмами; формування змісту безперервної підготовки фахівців поліграфічного профілю та сфери інформаційних технологій відповідно до Державних стандартів освіти; проведення спільних науково-дослідних робіт, апробація та використання результатів спільної науково-дослідної діяльності; підготовка наукових кадрів; розробка навчально-методичного забезпечення; розробка робочих навчальних планів та програм дисциплін для підготовки молодших спеціалістів в ПТНЗ; здійснення підготовки фахівців наступного рівня з числа випускників училища.

На сьогоднішній день МВПУ ПТТ тісно співпрацює з ВНЗ за двома напрямками підготовки, а саме поліграфічні та інформаційні технології: Харківський національний університет радіоелектроніки, Дніпропетровський факультет Київського національного університету культури та мистецтв, Українська академія друкарства, Національна металургійна академія України, Кримський інститут інформаційно-поліграфічних технологій, Український державний хіміко-технологічний університет.

З метою реалізації єдиного підходу до формування змісту освіти у системі підготовки фахівців педагогічні працівники ПТНЗ спільно з викладачами вищої школи розробляють методичні матеріали, випускають навчальні посібники, проводять корекцію навчальних планів та програм, оформляють спільну науково-методичну документацію, взаємно використовують спільну навчально-лабораторну базу тощо.

МВПУ ПТТ у своїй діяльності реалізовує ще один напрямок взаємодії із академічною наукою. Розвиток експериментальної та науково-дослідної діяльності стає засобом оновлення змісту і підвищення якості професійної підготовки. Основою для такого оновлення стала діяльність експериментального педагогічного майданчика за темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти». Наукове керівництво здійснюється Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України та Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. На сучасному етапі розвитку системи професійної освіти принципово важливим є інтеграція фундаментальних досліджень та практичного досвіду.

Вказані вище установи не тільки надають допомогу ПТНЗ в науковому забезпеченні інноваційних процесів, а і в координації фундаментальних та прикладних досліджень. Укладено договори про спільну діяльність із лабораторіями інститутів. Така співпраця дозволяє забезпечити можливість поетапного контролю за діяльністю експериментального навчального закладу,

здійснювати своєчасну корекцію основних напрямків та змісту досліджень.

Таким чином, аналіз досвіду МВПУ ПІТ із ВНЗ свідчить про доцільність ступеневої професійної підготовки в умовах навчально-наукових комплексів. Діяльність створеної моделі безперервної підготовки фахівців для поліграфічної галузі та сфери інформаційних технологій апробована на практиці і згідно статистичних даних – 90% випускників ПТНЗ продовжують навчання у ВНЗ (заочна форма), а отже модель можна вважати результативною. Практична значущість проведеного аналізу полягає у можливості використання його результатів для організації фахової підготовки за іншими напрямками підготовки у навчально-наукових комплексах в Україні.

Список використаних джерел

1. Интеграция учебных заведений // Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. / Под ред. С.Я. Батышева. – М.: АПО. – 1999. – Т. 1. – 475 с.
2. Левківський К.М. Реформування освіти України в сучасних умовах / Левківський К.М. // Нові технології навчання : наук.-метод. Зб. – К., 1995. – Вип. 15. – С. 2-9.
3. Про ведення в дію «Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу професійну освіту) та про нормативне і навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою: наказ МОН № 86 від 04.03.98 // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1998. – № 10. – С. 4–12.

ФОРМУВАННЯ ПРОВІДНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – ЗАПОРУКА ЗА- БЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

В.В. Язупов

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Підсумковим результатом функціонування системи професійної освіти на всіх рівнях має бути гарантоване формування у своїх випускників професійної компетентності. Водночас, суттєвою проблемою досягнення такого результату є нерозуміння, а інколи і не усвідомлення суб'єктами професійної підготовки «природи» професійної компетентності випускників, яку можна розкривати через її провідні характеристики. Зокрема, такі:

Надпредметність і міждисциплінарність, що означає про інтегральний характер професійної компетентності, оскільки вона дійсно демонструє інтегральний результат опанування особою навчальною програмою у повному обсязі за певним напрямом підготовки і конкретною спеціалізацією, а не тільки опанування певною навчальною дисципліною, якою важливою вона не була у змісті професійної підготовки майбутнього фахівця.

Багатогранність, що свідчить про те, що, з одного боку, існує багато видів професійної компетентності, які характеризують якісний аспект опанування особою у процесі набуття професійної освіти конкретним видом професійної діяльності як її творчим суб'єктом, а з іншого – має місце багатогранність проявів професійної компетентності, яка може актуалізуватися у різних напрямках у залежності від суб'єктної позиції конкретного фахівця.

Різноміжфункціональність, тобто сформована професійна компетентність має різні прояви і дає можливість фахівцю реалізовувати багато функцій, у тому числі інтегральних у процесі професійної діяльності. Таке розуміння смислу поняття «професійна компетентність» дає нам можливість обґрунтувати провідний методологічний підхід до визначення компетентності будь-якого випускника конкретного навчального закладу, який враховує різні аспекти його діяльності: ціннісно-мотиваційний; емоційно-вольовий; інтелектуальний; професійний; праксеологічний; фаховий; результативний; суб'єктний.

Багатокомпонентність – професійна компетентність складається з певної кількості компонентів – ціннісно-мотиваційних, інтелектуальних, діяльнісних, професійно важливих якостей тощо, без яких особа не може її набути, а також актуалізуватися в професійній діяльності як професіонал і суб'єкт професійної діяльності. Основними компонентами професійної компетентності випускника, як суб'єкта професійної діяльності, є професійна позиція фахівця, що проявляється в ціннісно-мотиваційній сфері фахівця;

система професійних теоретичних і практичних знань, як когнітивної основи професійної діяльності; система практичних навичок, умінь і здатностей, як праксеологічної основи професійної діяльності; професійно важливі якості, як важлива складова професійної компетентності; акмеологічні інваріанти фахівця; професійна суб'єктність фахівця.

Багатовимірність – для діагностування сформованості та розвиненості професійної компетентності необхідно чітко виокремити конкретні критерії і показники, оскільки, з одного боку, необхідно, діагностувати інтегральний результат професійної та фахової підготовки випускника, а з іншого – такого інструментарію не має; відповідно, слід чітко визначити конкретні критерії і показники сформованості професійної компетентності. Безумовно, слід брати до уваги аспекти:

- професійна компетентність – це діяльнісна характеристика фахівця зі конкретної спеціалізації, що демонструє його спроможність, підготовленість, здатність і готовність працювати на певному рівні згідно з посадовими компетенціями, що проявляється в процесі практичної професійної діяльності;

- професійна компетентність демонструє здатність фахівця до здійснення практичної діяльності в типових фахових ситуаціях, а також має містити певний фаховий потенціал, який може бути перенесений на інші професійні сфери, ситуації тощо;

- професійна компетентність має водночас і динамічний і постійний характер, тобто має часовий вимір прояву, а з плином часу – може «розпадатися»;

- професійна компетентність – це певна замкнута система конкретного фахівця, яка належить до певного змістовного фахового простору та професійної діяльності;

- професійна компетентність – це інтегральний результат професійної підготовки фахівця, актуалізація і реалізація якої безпосередньо залежить від його активної суб'єктної позиції та інших професійно важливих якостей, тобто фахівець знає, усвідомлює і сприймає свої посадові компетенції і здатний усвідомлено їх реалізовувати в практичній професійній діяльності. Суб'єктна позиція характеризує насамперед міру включення фахівця, як суб'єкта професійного буття, в професійну та фахову діяльність.

Професійна суб'єктність – це інтегральна професійно важлива якість, сформованість якої свідчить, з одного боку, про те, що професійна вона завжди конкретна, оскільки стосується певного суб'єкта професійної та фахової діяльності та його професіоналізму, майстерності та індивідуального стилю діяльності, а з іншого – без залучення та актуалізації професійної суб'єктності не можна взагалі актуалізувати професійну суб'єктність.

Ці провідні характеристики дають нам можливість визначити універсальну структуру професійної компетентності будь-якого випускника професійної школи. Вона має, на нашу думку, таку узагальнену типову структуру: ціннісно-мотиваційну; емоційно-вольову; когнітивну; операційно-діяльнісну; фахову; професійно важливі якості; суб'єктну.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ДІЛОВОДІВ В ПТНЗ

О.О. Вдовіна

ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

Однозначним твердженням є те, що у сучасних ринкових умовах професійно-технічна освіта є щільно інтегрованою в економіку. З усіх освітянських ланок вона найбільше пов'язана з матеріальним виробництвом і випускники професійно-технічних навчальних закладів одразу беруть участь у виробничих відносинах. Зрозуміло, чим більше висококваліфікованих, якісно підготовлених робітників, тим швидше розвивається її економіка.

Нині професійно-технічну освіту в Україні варто розглядати як один з головних чинників, що забезпечить відродження економіки країни.

На сьогодні, за даними Мінпраці, середній вік працюючих в сфері матеріального виробництва дорівнює 55 рокам, частка ж робітників високої кваліфікації серед них дуже мала – до 10%, тоді як у США – 43%, ФРН – 56%. При цьому робітники в Україні проходять перепідготовку чи підвищення кваліфікації в середньому 1 раз на 13-15 років, в розвинутих країнах – 1 раз на 3-5 років. Звідси низька якість продукції, не конкурентоздатність на світовому ринку [2].

Сучасна економіка, яку ще називають «економікою знань», висуває високі вимоги до рівня кваліфікації і компетентності кожного працівника. Світова практика, свідчить про те, що найбільш стійкою є економіка тих країн, де спостерігається невинне збільшення кількості високоосвічених і висококваліфікованих робітників. Тому не дивним є те, що у країнах з соціально-орієнтованою економікою постійно продовжується тривалість навчання дорослого населення. Скажімо, за останню чверть століття в Італії вона зросла з 5,5 до 13,5 років; в Японії – з 9,2 до 16,1; у Франції – з 9,8 до 17,2. Можна стверджувати про те, що формування економіки, яка базується на знаннях, потребує випереджувального розвитку освіти, зокрема професійно-технічної.

Економіка України в останні 3-4 роки дедалі більше потребує робочої сили, яка здатна швидко адаптуватись до змін на ринку праці та вимог роботодавців. Такі кадри передусім мають готуватися в системі професійно-технічної освіти.

Компетенції, які вимагають сьогодні роботодавці, включають рівень знань та вмій працівника, умінь працювати самостійно, приймати рішення в нестандартних ситуаціях, володіти сучасними комп'ютерними технологіями та використовувати у процесі виробництва [3]. Тому, як приклад, на даний час підготовку спеціалістів за професією «Діловодство» здійснюють понад 100 навчальних закладів по всій Україні. Це є свідченням того, що спеціалісти даної професії користуються попитом на ринку праці.

Так, у формуванні професійних якостей діловодів важливу роль відіграють дисципліни, що викладаються протягом навчального періоду в ПТНЗ.

З огляду на ряд факторів, зокрема такі як: сучасні вимоги роботодавців, зростаючу конкуренцію на ринку праці, процеси стрімкої автоматизації багатьох процесів управління, запровадження новітніх програмних продуктів у перехід України до ринкової економіки, розвиток міжнародної співпраці, набуття учнями знань з документознавства та інформаційної діяльності, професійної етики, машинопису, ділової української та іноземної мови, осов права та діловодства є вкрай необхідним та важливим.

Однією з особливостей сучасного етапу розвитку професійної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють іноземними мовами, психологічно готових до професійної діяльності в нових умовах, здатність приймати самостійні рішення, бачити перспективу розвитку сучасного виробництва і свою професійну діяльність і брати активну участь з планування та реалізації намічених перспектив.

Сьогодні на ринку праці пред'являються нові, більш високі вимоги до професійної підготовки робітників і фахівців, які повинні вміти швидко пристосовуватися до мінливих умов праці, володіти професійною майстерністю, мобільністю і компетентністю.

Випускник повинен вміти самостійно планувати і контролювати свою трудову діяльність, приймати рішення і нести відповідальність за результатами своєї діяльності, працювати в колективі, володіти комунікабельністю.

Професійні навчальні заклади стають, по суті, посередниками між учнем і потенційним роботодавцем. Ця обставина і спонукає навчальний заклад до пошуку таких форм і методів, такого змісту і структури професійного навчання, що дають змогу забезпечити потрібну якість підготовки випускника, який зможе працювати в реальних умовах сучасного виробництва та за новітніми технологіями.

Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників високого рівня професійної компетентності, здатних до діяльності, сповненої інтелектуального і творчого змісту, спонукає до удосконалення двох найголовніших складових підготовки робітників у ПТНЗ: теорії та виробничого навчання – невід'ємної складової цієї підготовки.

Посилення вимог до професійно-практичної підготовки робітників усіх галузей зумовлено необхідністю її наближення до міжнародних стандартів якості, скороченням обсягів некваліфікованої та малокваліфікованої праці у багатьох галузях виробництва, постійним зростанням конкуренції на ринку праці.

Саме тому, для формування професійних якостей у майбутніх діловодів в ПТНЗ вважаю доречним проведення наступних заходів:

- проведення «днів інформації», тренінгів на теми: «Написання резюме» та «Проходження співбесіди», конкурсів, «круглих столів» для обговорення актуальних проблем професії;
- створення на базі ПТНЗ інформаційно-аналітичних лабораторій;
- проведення наукових конференцій викладачів та учнів різних навчальних закладів з метою ознайомлення з проблематикою, сучасним станом та перспективами розвитку діловодства;
- видання збірників наукових праць;
- співробітництво та обмін інформацією з іноземними навчальними закладами, що готують спеціалістів аналогічного профілю;

- організація на базі ПТНЗ курсів вивчення програмного забезпечення, необхідного для здійснення професійної діяльності (наприклад, ІС «Підприємство», ІС «Кадри», тощо), курсів ділової української та іноземної (англійської) мов;
- навчання майбутніх робітників правилам роботи з комп'ютерною та оргтехнікою;
- проведення тематичних занять з метою залучення учнів до дискусій на актуальні теми, вироблення у останніх вмінь та навичок професійного спілкування на діловій українській та іноземній мовах;
- демонстрація майбутнім діловодам умов та специфіки роботи безпосередньо на підприємствах державної та приватної форм власності;
- проведення на базі ПТНЗ «Ярмарків праці»
- запрошення потенційних роботодавців для спілкування з майбутніми фахівцями, тощо.

Таким чином, відсутність наукового обґрунтування системи професійної підготовки робітників може мати наслідком обмежену професійну самоідентифікацію особистості, «збіднене» усвідомлення меж власної професії, так як наслідок може викликати обмежене уявлення щодо сфери використання фахівців і гальмувати їх кар'єрне зростання. Методологічно необхідним є визначення теоретико-методологічних засад підготовки фахівців і їх професіоналізації на основі педагогічної прогностики з метою розв'язання комплексу проблем, пов'язаних з усіма ланками системи підготовки діловодів на всіх рівнях [3].

Вважаю, що впровадження запропонованих заходів у ПТНЗ відіграє важливу роль у формуванні професійних якостей майбутніх діловодів, що дозволить останнім бути гідними конкурентами на ринку праці.

Використані джерела:

1. Матвієнко О. Документознавча професіологія: проблеми і перспективи // Вісник Книжкової палати. – 2007.-№5. – С.30-32.
2. Професійно-технічна освіта України: виклики сьогодення. (Самойлик Катерини Семенівни, голова Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, інтерв'ю газетам «Голос України», «Освіта України», «Робочая газета» та журналу «Професійно-технічна освіта», за матеріалами на сайті <http://www.kpu.net.ua/>).
3. Сучасні вимоги до підготовки кваліфікованих робітників в системі ПТНЗ. (Вайнтрауб Марк Абрамович, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ, за матеріалами на сайті Інституту інформаційних технологій і засобів навчання <http://www.ime.edu-ua.net/>).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У ПТНЗ ГІРНИЧОГО ПРОФІЛЮ

Т.І. Стойчик

заступник директора з навчально-виробничої роботи
Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею

Ключевые слова: професійна підготовка, кваліфікований робочий, професійно – технічне навчальне заведение.

В статті розглянута актуальна проблема організації підготовки конкурентноздатних кваліфікованих робітників гірничого профілю в професійно - технічному навчальному закладі. Створено модель підготовки, охарактеризовано основні її етапи, означено роль роботодавців у професійній підготовці, окреслено перспективи подальших розвідок з даного питання.

Ключові слова: професійна підготовка, кваліфікований робітник, професійно – технічний навчальний заклад.

Вступ. В умовах впровадження ринкових відносин в економіці країни інтенсивно формується ринок праці. Вимоги роботодавців до рівня кваліфікації і професійної компетентності робітників, зокрема гірничого профілю, значно урізноманітнилися. Гірничі підприємства активно впроваджують нові технології, ефективну організацію праці, а це породжує потребу в робітниках нової формації, конкурентноздатних на ринку праці, та необхідність оптимального реформування, розумного корегування моделі організації професійної підготовки кваліфікованих робітників гірничого профілю.

Дослідження та публікації, виділення невирішених частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Актуальним проблемам професійної підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах присвячені праці вітчизняних вчених Т.Волкової, Р.Гуревича, І.Гриценко, Т.Десятова, Г.Лук'яненко, Т.Медведовської, Н.Морзе, Н.Ничкало, В.Паржницького, В.Радкевич, Л.Сергєєвої, Л.Сушенцевої, Н.Талалуєвої, О.Тарасової, С.Чистякової, О.Щербак, О.Юденкової, В.Ягупова та ін.

Після проведення ґрунтовного аналізу наукової літератури та наявної практики професійної підготовки в системі професійно - технічної освіти було висунуто гіпотезу, відповідно до якої одним із шляхів підвищення професійної підготовки робітників гірничого профілю в умовах професійно-технічного навчального закладу є приведення організаційних засад у відповідність до цілей підготовки з урахуванням підвищених вимог до підготовки з професій гірничого профілю.

Формулювання цілей статті. Теоретично обґрунтувати і адаптувати модель організації професійної підготовки робітників гірничого профілю в умовах професійно - технічного навчального закладу відповідно до вимог сьогодення.

Виклад основного матеріалу. «Широке розповсюдження ... моделювання в педагогічних дослідженнях пояснюється різноманітністю його функцій, що зумовлює вивчення явищ і процесів на спеціальному об'єкті – моделі» [5, 5].

Модель — це уявлювана думкою або реалізована система, яка відображає або відтворює об'єкт дослідження, здатна замінювати його так, що її вивчення дає нам нову інформацію про цей об'єкт [7, 55].

Як штучна система, модель відображає з певною точністю головні властивості об'єкта, що досліджується. Побудова моделі спрощує оригінал, узагальнює його [3, 215], таким чином, результати дослідження на моделі переносяться на об'єкт, а модель стає кінцевим результатом прогнозу.

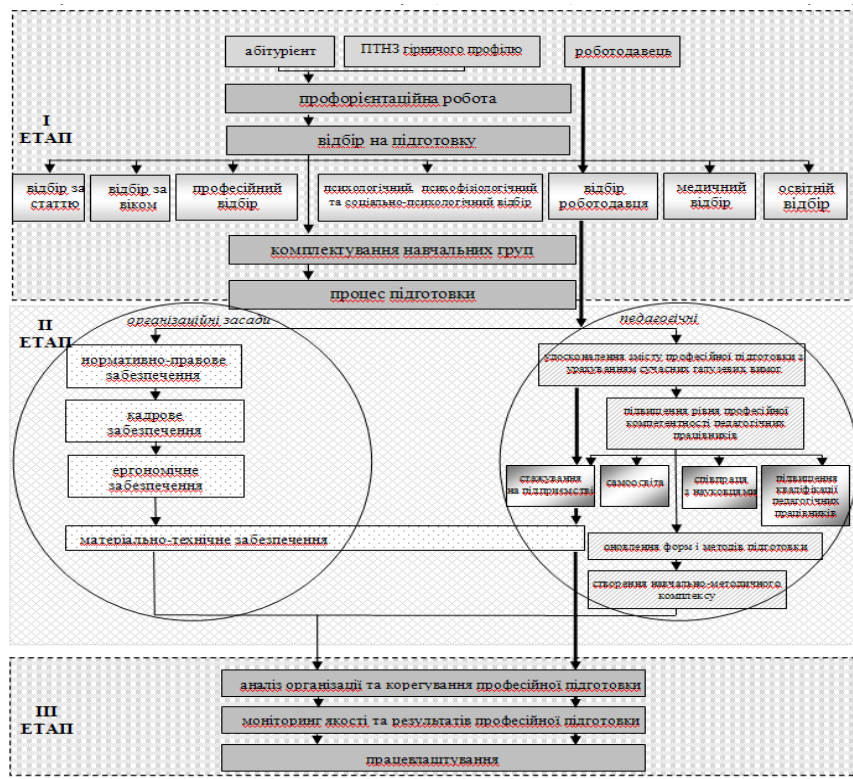

Рис. 1. Модель організації професійної підготовки робітників у ПТНЗ гірничого профілю.

Умовно модель поділяється на три етапи:

I етап включає: надання профорієнтаційних послуг абітурієнтам; відбір на підготовку; комплектування навчальних груп.

Профорієнтаційна робота з абітурієнтами виступає необхідною умовою для їх подальшої підготовки. Саме наслідки профорієнтації є одним з критеріїв відбору, а також суб'єктивним чинником підвищення якості підготовки, що проявляється в активності учнів під час професійної підготовки та працевлаштування.

Встановлено, що визначальними критеріями, за якими мають оцінюватися результати профорієнтаційної роботи з абітурієнтами, є [6, 22]:

- усвідомлення претендентами на підготовку ситуації на ринку праці і себе як суб'єкта ринкових відносин;
- реальне оцінювання свого рівня конкурентоспроможності;
- професійне самовизначення;
- готовність до подальшої трудової діяльності.

Таким чином, необхідне об'єктивне інформування абітурієнтів відносно місця і ролі професій гірничого профілю на ринку праці, з акцентуванням уваги щодо підвищених вимог до зазначених професій та особливостей професійної підготовки.

Звісно, якість підготовки залежить не тільки від організації навчального процесу, але й від базового рівня знань і умінь випускників шкіл. Можливість самореалізації особистості прямо пропорційна рівню її професійної компетентності, соціального світогляду, а також гнучкості та індивідуальних якостей.

Проведення професійного, психологічного, психофізіологічного, соціально-психологічного та освітнього відбору абітурієнтів стає необхідною складовою моделі підготовки. Щоб забезпечити мобільність і конкурентноздатність випускників, необхідно на підставі діагностування скорегувати підготовку учнів. В першу чергу варто підвести базовий рівень загальноосвітньої і професійної підготовки до рівня, необхідного для засвоєння повного курсу підготовки. Неоднорідність контингенту абітурієнтів ставить перед навчальним закладом складне завдання щодо виявлення осіб, найбільш придатних за своїми індивідуально-психологічними якостями і здібностями до підготовки та подальшої діяльності за конкретною професією гірничого профілю.

Під час комплектування навчальних груп також мають враховуватися вік абітурієнтів, стать, базовий рівень знань і умінь, наявна освіта, медичні протипоказання та індивідуальні особливості кандидатів на підготовку.

Пі етап підготовки робітників гірничого профілю нараховує ряд організаційно-педагогічних засад, які потрібні для здійснення навчального процесу (див. рис.1). Вони повинні виступати як сукупність дій, що ведуть до створення і удосконалення взаємозв'язків між частинами цілого, і розпочинатися з визначення цілей навчання, тобто передбаченого кінцевого результату діяльності усіх учасників: учнів, роботодавців та професійно – технічного навчального закладу гірничого профілю.

Проблема визначення цілей навчання була і залишається однією з найважливіших і не до кінця розв'язаних педагогічних проблем. В її визначенні завжди існували різні думки і трактування. Залежно від обсягу, змісту,

масштабності завдань, рівня загальності чи конкретності проблеми одна і та сама ціль формулюється по-різному [4, 201].

В «Українському педагогічному словнику» за редакцією С.У.Гончаренка зазначається: «ціль навчання – це ідеальне передбачення кінцевих результатів навчання; те, до чого прагнуть учитель, учні» [1, 205].

Забезпечити реалізацію цілей навчання можливо шляхом вивчення вимог роботодавців до рівня професійної компетентності робітників гірничих професій; удосконалення змісту професійної підготовки з урахуванням галузевих вимог; вивчення індивідуальних освітніх потреб абітурієнтів шляхом відбору на підготовку; здійснення постійного моніторингу якості та результатів професійної підготовки за участю роботодавців.

Водночас, завдання як теорії, так і практики полягає в тому, щоб забезпечити адекватність головних дидактичних принципів формування різнобічно розвинутої особистості шляхом пошуків оптимальних варіантів структури (змісту, форм, методів, засобів підготовки) з урахуванням наявного освітнього рівня учнів.

На реалізацію означених складових не може не впливати і кадрове забезпечення, зокрема, якісний склад педагогічних працівників. Виникає потреба відбору та удосконалення їх професійних якостей, які насамперед пов'язані з певним рівнем професійної компетентності, зокрема з стандартним рівнем підготовки педагогічних працівників та специфічними умовами в роботі викладачів загальнотехнічних і спеціальних предметів. Відповідний рівень професійної компетентності зумовлений також психологічним аспектом, зокрема потребою психологічної підтримки учнів у період адаптації до нових умов підготовки, колективу учнів та педагогічних працівників, нового робочого місця, трудового колективу. Професійна психологічна підтримка допоможе учню здійснити переоцінку цінностей, правильно скоординувати власні цілі та інтереси, підвищити мотивацію до професійної підготовки та усвідомити відповідальність за результати.

Разом з тим, якщо зміст підготовки не буде випереджати, або хоча б йти в ногу з потребами виробництва, то випускники таких навчальних закладів не зможуть пристосуватися до умов праці в гірничо-видобувній галузі в майбутньому. Постійні зміни у змісті й характері праці потребують перегляду усталених методів підготовки робітників та застосування оптимальних форм, методів і засобів навчання, які мають добиратися з урахуванням особливостей контингенту учнів.

Враховуючи означене, викладачі поряд із традиційними методами навчання мають використовувати й інноваційні.

На думку науковця В.І.Загвязинського, інноваційні методи в навчанні – це нові методи спілкування з учнями, позиція ділового співробітництва з ними та залучення їх до проблем сьогодення. Інноваційні методи – це методи, які дозволяють учням самоствердитись [2, 8]. Разом з тим, варто не забувати і про традиційні методи, які не менш дієві. Вони мають бути в постійному взаємозв'язку, доповнювати один одного та існувати на одному рівні.

До формування системи знань, умінь і навичок висувають також низку вимог стосовно відбору, логіки, послідовності та системності, проте

найбільший вплив на цей процес має вимога ефективної подачі та обмежений час. Значну роль в означеному процесі відіграє комплекс навчально-методичного забезпечення, який можна охарактеризувати, як оптимальну систему навчально-планової документації, навчальної і методичної літератури, дидактичних і технічних засобів навчання, засобів діагностування та контролю навчальних досягнень учнів, дидактичні функції яких забезпечують якість професійної підготовки.

Вагоме значення в процесі підготовки належить і матеріально-технічному забезпеченню, яке сприяє процесу підготовки відповідно до змісту програм.

Відтак, в ході дослідження утворились організаційно-педагогічні засади, які в процесі підготовки, за результатами оцінювання (контролю), можуть удосконалюватись та коригуватись з метою усунення недоліків.

III етап включає складові: моніторингу якості і результатів професійної підготовки та працевлаштування.

Під моніторингом варто розуміти відповідні механізми контролю та спостереження за процесом, з метою виявлення його відповідності бажаному результату. Як поняття «моніторинг» включає в себе цикл: прогноз, відслідковування, аналіз. Таким чином, в результаті моніторингу професійної підготовки кваліфікованих робітників гірничого профілю з'являється можливість проаналізувати ефективність організаційно-педагогічних засад, основним показником яких буде результат працевлаштування відповідно до вимог роботодавців та внесення відповідних коректив.

Висновки. Вибір моделювання був зумовлений передусім стратегією системного підходу до організації процесу підготовки кваліфікованих робітників гірничого профілю.

У запропонованій моделі обґрунтовано ціль професійної підготовки; зміст та підходи до її структурування; методи підготовки; методи контролю та оцінювання процесу професійної підготовки, що дає можливість прогнозувати і удосконалювати, розкривати вплив організаційно-педагогічних засад на ефективність професійної підготовки кваліфікованих робітників гірничого профілю в умовах професійно – технічного навчального закладу.

Разом з тим, відслідковується чітка система співпраці з соціальними партнерами, де роботодавець приймає безпосередню участь в проведенні профорієнтаційної роботи серед учнів шкіл міста, відборі абітурієнтів на підготовку з професій гірничого профілю, коригує зміст професійної підготовки відповідно до сучасних технологій виробництва, проводить стажування педагогічних працівників навчального закладу на виробництві, бере участь у покращенні матеріально-технічного забезпечення закладу, проводить разом з навчальним закладом моніторинг якості та результатів професійної підготовки випускників.

Перспективи подальших розвідок варто спрямувати на виявлення оптимальних форми і методів підготовки, адже однією із основних проблем, що насторожує, є втрата першочергової значимості в оцінці роботи закладу - уроку, оцінки роботи педагога за результат, а не за складність цього процесу.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У.Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Загвязинский В.И. Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука / В.И. Загвязинский // Инновационные процессы в образовании: Сборник научных трудов. — Тюмень: 1990. - №2. – С.33 – 36.
3. Кларин М.В. Что такое педагогическая технология? / М.В.Кларин // Сб. науч. трудов: Современная дидактика: теория и практика. - 1994. - №6. – С. 84 - 86.
4. Малафіїк І. В. Дидактика. Навчальний посібник / І.В.Малафіїк. - К.: Кондор, 2009.- 406 с.
5. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике [текст]: – 3-е изд., стереотип. / В. И. Михеев. – М.: Ком Книга, 2006. – 200 с.
6. Стойчик Т.І. Відбір абітурієнтів на професійну підготовку в умовах ПТНЗ гірничого профілю // Професійно-технічна освіта. – 2011. – № 4. – С.21-24
7. Штофф В. А. Моделирование и философия / В.А. Штофф. - М.: Наука, 1966. - 311 с.

ОРГАНИЗАЦИЯ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ РАБОЧИХ В ПТУЗ ГОРНОГО ПРОФИЛЯ

Аннотация

В статье рассмотрена актуальная проблема организации подготовки конкурентоспособных квалифицированных рабочих горного профиля в профессионально – техническом учебном заведении. Создана модель подготовки, охарактеризовано основные ее этапы, определено роль работодателей у профессиональной подготовке, описано перспективы последующих исследований по данному вопросу.

Tatyana Ivanivna Stoichyk
vice-director of educational department
Kryvorizkyi Professional Mining-Technological Lyceum.

ORGANIZATION OF TRAINING SKILLED WORKERS OF MINING IN A PROFESSIONAL-TECHNICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT OF A MINING BRANCH.

Annotation

Vital problem of organization training competitive skilled workers in mining branch under circumstances of professional-technical educational establishment is considered in the article. The model of training is created, its main stages are characterizes, the role of employers in a professional training is determined, the perspectives of next intelligence of this question are outlined.

Key words: professional training, skilled worker, professional-technical educational establishment.

СПІВПРАЦЯ З НАУКОЮ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНО-МОБІЛЬНОГО КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА

Козловський Г.Ф.

Ключові слова: дослідницько-експериментальна робота, мобільність, інноваційна діяльність

Одним із основних завдань нашого суспільства є інноваційний розвиток освіти, зокрема такої її ланки як профтехосвіта. Її сучасний розвиток невід'ємно пов'язаний з науковими дослідженнями, які мають бути прогностичними, системними, практично-орієнтованими. Тому одним із пріоритетних напрямків діяльності НМЦ ПТО у Дніпропетровській області та навчальних закладів профтехосвіти Дніпропетровщини є впровадження в навчальний процес інноваційних підходів, новітніх виробничих технологій, в яких науково-дослідна робота є невід'ємною складовою навчально-виробничого процесу.

Будь-яка успішно дослідницько-експериментальна діяльність неможлива без тісної співпраці з науковцями. Між НМЦ ПТО у Дніпропетровської області, ПТНЗ Дніпропетровщини укладено угоди про співпрацю зі Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Інститутом професійної-технічної освіти НАПН України. Активно співпрацюють з НМЦ ПТО у Дніпропетровській області такі науковці-профтехосвітяне як: Ничкало Неля Григорівна, Радкевич Валентина Олександрівна, Паржницький Віктор Валентинович, Савченко Ірина Миколаївна, Сушенцева Лілія Леонідівна, Шимановський Марк Мойсейович, Шевченко Віктор Леонтійович, Савченко Ірина Миколаївна.

Також НМЦ ПТО та ПТНЗ Дніпропетровщини багато років поспіль творчо співпрацюють з науковцями вищих навчальних закладів не тільки Дніпропетровської області, а й Донецької, Запорізької областей (Харківським національним університетом радіоелектроніки, Київським національним університетом культури та мистецтв, Кримським інститутом інформаційно-поліграфічних технологій, Українським державним хіміко-технологічним університетом).

Слід відмітити, що Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Головне управління освіти і науки (зараз Департамент освіти і науки), НМЦ ПТО у Дніпропетровській області, за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та науковців інституту інноваційних технологій і змісту освіти, Інститутом професійної-технічної освіти НАПН України плідно працюють з навчальними закладами щодо оновлення змісту профтехосвіти та узгодження його з сучасними соціальними потребами, стандартами відкритого Європейського освітнього простору.

Стрімко почався пошук нових прогресивних форм реалізації професійно-технічної освіти Дніпропетровщини після затвердженого наказом МОН України № 522 від 07.11.2000 року Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності.

Криворізький міський методичний центр ПТО почав з відкриття експериментальних лабораторій регіонального рівня з Криворізьким технічним університетом, Криворізьким державним педагогічним університетом. На базі лабораторій регіонального рівня було напрацьована «Оперативна модель управління методичною роботою в сучасному ПТНЗ під керівництвом доктора педагогічних наук Сушенцевої Л.Л.» за підсумками експериментальної роботи «Школа розвитку» розроблена «Концепція превентивного виховання» і створено «Центр превентивного виховання».

У цілому лабораторії стали школою теоретичної, наукової, методичної підготовки педагогів і в кінцевому результаті вплинули на підвищення рівня ефективності навчання й виховання учнів.

На базі Міжрегіонального центру професійної перепідготовки військовослужбовців з 1998 року розпочав роботу експериментальний навчальний заклад Всеукраїнського рівня за темою: «Реалізація концепції ступеневої професійної освіти як інноваційної освітньої ідеї» під керівництвом Ничкало Н.Г., академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України.

Результати діяльності майданчика було представлено в збірнику наукових праць «Ступенева професійна освіта: досвід, проблеми, перспективи». У збірнику теоретично обґрунтовано сутність ступеневої професійної освіти передовий педагогічний досвід.

У 2005 році на базі Дніпропетровського навчально-виробничого центру № 2 створено експериментальний педагогічний майданчик НАПН України, який розпочав роботу над темою «Організаційно-педагогічні засади діяльності багатопрофільного навчально-виробничого комплексу з підготовки фахівців для підприємств малого та середнього бізнесу» (науковий керівник Радкевич В.О., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України).

З метою оновлення змісту освіти на базі Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій (директор - Макаров В.А.) у 2007 році започатковано діяльність експериментального педагогічного майданчика Всеукраїнського рівня за актуальною темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства як підсистемою управління якістю світи». Наукове керівництво Радкевич В.О., доктор педагогічних наук, професор, член кореспондент НАПН України, директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, Паржницький В.В., кандидат педагогічних наук. Результатом діяльності цього експерименту стали: розроблена власна концепція соціального партнерства, впровадження виробничих інноваційних технологій в навчальний процес, покращення забезпечення висококваліфікованими робітниками видавничо-поліграфічного комплексу регіону за рахунок підвищення професійної мотивації учнів до навчання.

За результатами експериментально-дослідної роботи щодо розповсюдження отриманого досвіду видано навчально-методичні матеріали «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства як підсистеми управління якістю освіти».

Сьогодні за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, науковців Інституту професійної-технічної освіти НАПН України, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, ініціативи НМЦ ПТО у Дніпропетровській області на базі ПТНЗ займаються експериментально-дослідницькою роботою Всеукраїнського рівня 5 навчальних закладів. На регіональному рівні - 7 ПТНЗ.

У 2012 році на базі Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування проводиться дослідницько-експериментальна робота за темою: «Модульно-компетентнісний підхід до підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі». На базі Марганецького професійного ліцею ведеться дослідно-експериментальна робота за темою: «Створення електронного підручника нового покоління для ПТНЗ за професією «Штукатур», також у 2012 році проводиться дослідно-експериментальна робота на базі Дніпродзержинського професійного ліцею на 2013-2017 роки з теми: «Організаційно-педагогічні умови формування професійних намірів учнівської молоді на основі регіонального компоненту».

За ці роки створено нові типи навчально-виробничих закладів. Не можна не помітити дослідно-експериментальну роботу з питань впровадження педагогічних інноваційних методик виробничого навчання, впровадження в окремих закладах профтехосвіти нетрадиційних форм навчально-виховної і виробничої діяльності. В рамках поширення запровадження інноваційної практики та дослідницько-експериментальної роботи професійно-технічних навчальних закладів Дніпропетровської області навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області провів круглий стіл за темою: «Роль дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки фахівців у ПТНЗ».

На круглому столі за участю науковців, управлінців, керівників ПТНЗ, методичних та практичних працівників проаналізована експериментально-дослідницька робота та сформульоване рішення щодо покращення цієї роботи. За результатами дискусій круглого столу було видано збірник, у якому зібрані і узагальнені матеріали навчальних закладів, які є у постійному пошуку осучаснення професійно-технічної освіти.

З метою виконання вимог Державної програми розвитку ПТО на 2011-2015 роки щодо підняття авторитету працівників робітничих професій та підвищення їх професійної компетенції навчально-методичним центром ПТО здійснюються системні заходи з впровадження наукових підходів у вирішенні цього завдання. Так, 19 грудня 2012 року на базі Марганецького професійного ліцею проведено семінар за темою: «Дослідно-експериментальна робота як засіб виховання конкурентоспроможного фахівця». До участі у цьому заході було запрошено представників Інституту ПТО НАПН України Шимановсько-

го Марка Моїсєєвича, старшого наукового співробітника методик професійної освіти та Шевченко Віктора Леонтійовича. Учасники семінару визначили високий рівень дослідної роботи в експерименті. Окреслили нові завдання та підходи методичного супроводу науково-експериментальної роботи у навчальному закладі на перспективу.

В 2011 році НМЦ ПТО провів моніторинг експериментальної діяльності професійно-технічних навчальних закладів Дніпропетровської області Всеукраїнського та регіонального рівнів 2008-2011 років і проаналізував результати досліджень. Вагомий внесок у модернізації населення освіти та активне впровадження освітніх технологій внесли навчальні заклади; Дніпропетровський навчально-виробничий центр № 2, Міжрегіональне вище ще професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій, Дніпропетровський центр професійної освіти, Дніпропетровський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів туристичного сервісу, Вище професійне училище № 55, Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу, Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів, Професійно-технічне училище № 74, Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти, Дніпропетровське вище професійне училище будівництва, Томаківський професійний аграрний ліцей, Софіївський професійний ліцей, Перещепинський професійний ліцей, Марганецький професійний ліцей, Професійно-технічне училище № 6, Криворізький навчально-виробничий центр, Дніпродзержинський професійний ліцей, Дніпродзержинське вище професійне училище, Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей, Криворізький професійний будівельний ліцей, Центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів № 1, Криворізький центр професійної освіти.

На базі Дніпропетровського навчально-виробничого центру № 2 відбулась науково-практична конференція «Формування професійної мобільності кваліфікованих робітників ПТНЗ» за участю Головного управління освіти і науки, Навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області, науковців, замовників кадрів, педагогів ПТНЗ. За підсумками конференції видано збірник науково-методичних матеріалів з досвіду роботи та наукових досліджень в даних галузях.

Навчально-методичний центр профтехосвіти у Дніпропетровській області, ПТНЗ приділяє значну увагу залученню до експериментально-дослідницької роботи не тільки керівників, майстрів, педагогічних працівників але й заохочує до роботи обдаровану учнівську молодь.

Так, на виставку 23 січня 2013 року м. Києві в день проведення колегії МОНМС України були представлені кращі дипломні роботи учнів:

- «Створення моделі друкарської малої офсетної машини «Ромайор - 314» (рекомендується використовувати на уроках спецтехнології під час проведення лабораторно практичних робіт зі спеціальності «Друкарське виробництво») – МВПУПТ

- Макет бункерно-дозаторного комплексу по передачі та видачі видобутої залізної руди на базі ствола шахта «Зоря» - КПГТЛ;

- Діюча модель млина з горизонтальним охолоджувачем - КПГТЛ.

На базі Міжрегіонального вищого училища з поліграфії та інформаційних технологій була проведена друга Міжрегіональна науково-практична учнівська конференція ПТНЗ «Взаємодія навчального закладу на ринку праці в дзеркалі професійних трансформацій».

Починаючи з 2004 року, професійно-технічна освіта Дніпропетровщини є постійним учасником Міжнародних виставок навальних закладів, «Сучасна освіта України», потім «Сучасні навчальні заклади», «Інноватика в сучасній освіті», Всеукраїнські виставки «Барвіста Україна» в яких традиційно презентуються нові наукові та методичні досягнення і учасники виставки знайомляться з новітніми ідеями в педагогіці, технічними інноваціями в освіті, передовим досвідом колег з усього світу. Особливо важливо, що ці виставки об'єднують всі ланки освіти, наукові та навчальні заклади всіх рівнів. Учасники виставки беруть участь у конференціях, семінарах, презентаціях, круглих столах. На огляд громадськості навчальні заклади представляють інноваційні ідеї і досвід, педагогічні технології, навчальні програми, методичні матеріали. Так в рамках діяльності 13 Міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні -2010» видано збірник до семінару «Професійна освіта в умовах інформаційного суспільства».

Профтехосвіта Дніпропетровщини щорічно на міжнародних освітніх виставках представляє найкращі освітянські досягнення, інноваційні перспективи, прогресивні педагогічні технології. Так, у 2012 році навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області та ПТНЗ взяли участь у 4 Міжнародних та Всеукраїнських виставках в яких приймали участь 35 навчальних закладів. Отримали нагороди: 9 ПТНЗ – золоті медалі, 6 ПТНЗ – срібні медалі, 1 ПТНЗ – бронзову медаль, 6 ПТНЗ – «Лідер сучасної освіти», 35 ПТНЗ – дипломи МОНМС України і НАПН України, 5 ПТНЗ- дипломи Державного управління справами Президента України (Барвіста Україна).

Традиційно, протягом десятків років, навчальний рік профтехосвіти Дніпропетровщини завершується обласним підсумковим заходом. Таким був методичний фестиваль 2012 року «Креативний підхід до формування професійної мобільності конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці – головний пріоритет сьогодення» у якому прийняли участь 58 професійно-технічних навчальних закладів Дніпропетровської області. Серед пріоритетних напрямів діяльності ПТНЗ у 2011-2012 навчальному році було формування професійної мобільності кваліфікованих робітників у ПТНЗ, підняття престижу не лише навчальних закладів а і усієї системи професійно-технічної освіти області. Одним із пріоритетних напрямів навчально-методичного центру профтехосвіти було створення середовища для поширення громадського впливу на осучаснення змісту формування

робітничого потенціалу. В результаті видано інформаційно-методичний збірник, призначений для керівників, методистів, педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів.

Необхідно зазначити, - під час виставок розкривається творчість педагогічного колективу закладу освіти, його ставлення до інноваційної діяльності, яка часом стає для них творчою необхідністю і не дає можливості працювати на менш продуктивному рівні.

З метою подальшого впровадження у практичну роботу ПТНЗ новітніх педагогічних та виробничих технологій, реалізації інноваційних освітніх проектів на Регіональному та Всеукраїнському рівні з використанням засобів інформаційно-освітнього простору, налаштованість на новизну, формуванні у випускників необхідних якостей конкурентоспроможного фахівця, здатності до самоосвіти, духовного зростання та набуття професійної компетентності, активізації творчого потенціалу навчальних закладів ПТО, згідно з планом Департаменту освіти і науки та навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області в кінці 2012-2013 навчального року планується проведення обласної виставки-презентації «Інноваційні підходи навчальних закладів ПТО області з формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі».

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Вдовіна Олена Олександрівна, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

Вдовиченко Марія Миколаївна, методист Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею

Величко Неля Олександрівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО» Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

Гуменний Олександр Дмитрович, молодший науковий співробітник лабораторії «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО» Інституту ПТО НАПН України «Проектування інформаційно-освітнього середовища відкритої професійної освіти ПТНЗ»

Донченко Ірина Леонідівна, директор Дніпродзержинського центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів

Євтушенко Олена Василівна, викладач математики Криворізького навчально-виробничого центру

Зуєва Альона Борисівна, науковий співробітник лабораторії підручникотворення для системи ПТО Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

Івахнюк Галина Юріївна, методист Криворізького центру професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу

Козловський Геннадій Федорович, методист навчально-методичного центру професійно-технічної освіти

Кривоzub Віктор Маркович директор Дніпропетровського навчально-виробничого центру № 2

Майборода Людмила Анатоліївна, науковий співробітник лабораторії «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО» Інституту ПТО НАПН України «Проектування інформаційно-освітнього середовища відкритої професійної освіти ПТНЗ»

Панова Ольга Олегівна, завідувачка інформаційно-аналітичної лабораторії Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти

Перепьолкін Микола Іванович, директор Марганецького професійного ліцею

Плоха Тамара Венедиктівна, викладач Дніпродзержинського вищого професійного училища

Ростока Марина Львівна, молодший науковий співробітник лабораторії створення підручників для системи ПТО, аспірант Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

Савченко Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, вчений секретар Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

Степанюк Людмила Валеріївна, старший майстер Дніпропетровського індустріально-педагогічного технікуму

Стесенко Олена Василівна, заступник директора з навчально-методичної роботи Дніпропетровського центру професійної освіти

Стойчик Тетяна Іванівна, заступник директора з навчально-виробничої роботи Криворізького професійного гірничого ліцею

Томілова Марія Володимирівна, методист центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів № 1 м. Кривого рогу

Шевцов Іван Іванович, директор Софіїського професійного ліцею

Юденкова Олена Петрівна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-методичної роботи державного навчального закладу «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

Ягунов Василь Васильович, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії «Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО» Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

Наукове видання

**Взаємодія ПТНЗ області з науково-дослідними та вищими
навчальними закладами – запорука покращення якості
підготовки робітничих кадрів**

Підписано до друку 05.03.20132
Папір офсетний № 1, друк офсетний
Ум. друк. арк. 4,19
Ум. вид. арк. 4,5
Формат 60 x 84/16
Замовлення № 45
Тираж 35 екз.

Віддруковано в типографії ДНЗ «МВПУ ППТ»
49038, м. Дніпропетровськ, вул. Ленінградська, 56.

